

ผลการดำเนินการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยในบทนี้ แบ่งเป็น 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา
- 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรบริโภคศึกษา
  - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบริโภคศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
  - 1.3 ข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบริโภคศึกษา
  - 1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนทางด้านบริโภคศึกษา
  - 1.5 สรุปสภาพปัญหาและความต้องการซึ่งเป็นรากฐานในการกำหนดหลักสูตร
- ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา
- 2.1 ผลการยกร่างหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา
  - 2.2 ผลการประเมินเอกสารหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา
  - 2.3 ผลการปรับปรุงเอกสารหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา
- ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การสอน
- ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรบริโภคศึกษา
- 4.1 การสร้างแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคศึกษา
  - 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองหลักสูตรบริโภคศึกษา
  - 4.3 การวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตร
- ตอนที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตร
- 5.1 ผลการประเมินผู้เรียน
  - 5.2 ผลการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคศึกษา
- ตอนที่ 6 ผลการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรบริโศศศึกษาาระดับประถมศึกษา

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรบริโศศศึกษา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรบริโศศศึกษา 4 ด้าน

สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และการพัฒนาหลักสูตรบริโศศศึกษาในระดับประถมศึกษา ดังนี้คือ

- 1.1.1 จุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา
- 1.1.2 เนื้อหาสาระของบริโศศศึกษา
- 1.1.3 การจัดการเรียนการสอนบริโศศศึกษา
- 1.1.4 การวัดและประเมินผลผู้เรียน
- 1.1.1 จุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา

จุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ดังนี้

ด้านความรู้ (Knowledge) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้

K.1) มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้บริหาร
ผู้ผลิตและรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ

K.2) มีความรู้ ความเข้าใจอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ความ
เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหาร

K.3) มีความรู้หลักการใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากร
ต่าง ๆ อย่างประหยัด

K.4) มีความรู้วิธีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร และใช้ข้อมูลเพื่อการ
ตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้า เลือกใช้บริการต่าง ๆ

K.5) มีความรู้หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ของตน
และแหล่งที่ให้ความรู้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริหาร

ด้านทักษะ (Skill) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้

S.1) สามารถแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ
การบริหาร

S.2) สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคโดยอาศัยข้อมูลและค่านิยมที่เหมาะสมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ

S.3) สามารถใช้จ่ายเงินและสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวมอย่างประหยัด

S.4) สามารถแสดงออกในการคุ้มครองและปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของตนและชุมชนในแนวทางที่เหมาะสม

S.5) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคที่เกิดขึ้นแก่ตนและชุมชน

ด้านทัศนคติ (Attitude) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้

A.1) มีความเชื่อมั่นในตนเองในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภค

A.2) สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จากผลกระทบของพฤติกรรมกรรมการบริโภคของตน

A.3) ตระหนักในบทบาทของตนและพลังของการรวมกลุ่มในการคุ้มครองและปกป้องสิทธิของผู้บริโภค

A.4) มีค่านิยมประหยัด

A.5) มีความห่วงใยต่อปัญหาของผู้บริโภคทั้งในระดับบุคคลและส่วนรวม

1.1.2 เนื้อหาสาระของบริโภคศึกษา

ผู้วิจัยได้ยึดแนวการจัดแบ่งประเภทความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาของบริโภคศึกษา โดยยึดถือแนวคิดของแบนนิสเตอร์และมอนสม่า (Bannister and Monsma, 1982) และหลักสูตรบริโภคศึกษาที่เสนอในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เสนอโดยสภาแห่งยุโรป (Council of Europe quoted in Tuitert, 1985) นำมาสังเคราะห์ได้แนวทางเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตรบริโภคศึกษา 4 หัวข้อ

ก. ผู้บริโภคกับระบบเศรษฐกิจสังคม กล่าวถึง บทบาทของผู้บริโภค ผู้ผลิต และรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ และความคิดรวบยอดทางเศรษฐศาสตร์ที่ผู้บริโภคควรทราบ รายละเอียดของเนื้อหาในส่วนนี้ได้แก่

ก.1) การบริโภค กล่าวถึง ความหมายความสำคัญของผู้บริโภค การบริโภค บทบาทของผู้บริโภค ความสัมพันธ์ของผู้บริโภค ผู้ผลิต และรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจสังคม

ก.2) การผลิต กล่าวถึง ความหมายความสำคัญของการผลิต
ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิต บทบาทของผู้ผลิต ผู้ให้บริการ ผลตอบแทนการ
ผลิต ประเภทต่าง ๆ ของการผลิต

ก.3) ตลาด อุปสงค์ และอุปทาน

ก.4) การจำหน่าย แหล่งจำหน่ายสินค้า วิธีการซื้อขายแบบต่าง ๆ

ข. การตัดสินใจของผู้บริโภค กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจ และกระบวนการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ รายละเอียดของเนื้อหาในส่วนนี้ ได้แก่

ข.1) ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่
การโฆษณา การส่งเสริมการขายรูปแบบต่าง ๆ สังคม วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยี

ข.2) ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่
ความต้องการ ความพอใจของผู้บริโภค ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิต

ข.3) กระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ การใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจ
การพิจารณาทางเลือก การคำนึงถึงผลที่จะตามมา การตัดสินใจ การประเมินผลการตัดสินใจ
การหาข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ

ค. การจัดการด้านทรัพยากร ประกอบด้วย

ค.1) การใช้และถนอมรักษาสิ่งต่าง ๆ อาทิ อาหาร เครื่องดื่ม ยา
เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ของใช้ส่วนตัว ของใช้ภายในบ้าน

ค.2) การใช้บริการต่าง ๆ ได้แก่ บริการที่โรงเรียน ชุมชน และ
สังคมจัดให้ การใช้บริการเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ

ค.3) การจัดการด้านการเงิน ได้แก่ การวางแผนใช้จ่าย การออม
การเพิ่มทุนทรัพย์ การไม่เป็นหนี้สิน

ค.4) การจัดการด้านทรัพยากรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ การใช้
เวลา การใช้พลังงาน การใช้ทรัพยากรทดแทน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ง. สิทธิและการคุ้มครองผู้บริโภค

ง.1) สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริโภคเกี่ยวกับพฤติกรรม
การบริโภคที่มีผลกระทบต่อสังคมและสภาพแวดล้อม

ง.2) กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค
การทำสัญญาซื้อขาย

ง.3) หน่วยงานและองค์กรที่ให้ความรู้ ความช่วยเหลือแก่ผู้บริโภค
กล่าวถึง บทบาท ความสำคัญของแหล่งต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ ความช่วยเหลือแก่ผู้บริโภค

ง.4) การรักษาสภาพประโยชน์ของผู้บริโภค กล่าวถึง วิธีการและ
การส่งออกที่เหมาะสมซึ่งผู้บริโภคจะรักษาสภาพประโยชน์ส่วนบุคคลไว้ได้ เมื่อพบปัญหาในการ
ซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

ง.5) การรวมกลุ่มของผู้บริโภค กล่าวถึง หลักและวิธีการ ตลอดจน
จลลักษณะต่าง ๆ ของการรวมกลุ่มของผู้บริโภคเพื่อรักษาสภาพประโยชน์ของกลุ่มผู้บริโภค

1.1.3 การจัดการเรียนการสอนบริโภคศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนการสอนบริโภคศึกษา ที่นิยมใช้กันอย่างกว้าง
ขวาง มีหลักการดังนี้

1) เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา มากกว่าเนื้อหา
หา ความรู้ กระบวนการที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค ได้แก่ กระบวนการแสวงหา
ความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการสื่อสาร

2) เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน

1.1.4 การวัดและประเมินผลผู้เรียน

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลง
ด้านความรู้ พฤติกรรม และเจตคติของผู้เรียน ควรใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี ให้เหมาะสมกับ
จุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระที่จะวัด

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบริโภคศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

ในการรายงานผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ผู้วิจัยแบ่ง
การรายงานออกเป็น 4 ตอน คือ

1.2.1 ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา เป็นการรายงาน
งานจุดหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์ทั่วไปในกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับจุดมุ่ง
หมายของบริโภคศึกษา

1.2.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา เป็นการรายงาน เนื้อหาและแนวความคิดหลักของกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่มที่จัดเป็นบริบทศึกษาหรือมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับบริบทศึกษา

1.2.3 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประถมศึกษา เป็นการรายงานผลการศึกษาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ประถมศึกษากับหลักสูตรบริบทศึกษา

1.2.4 ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผล เป็นการรายงานผลการศึกษา ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของการวัดและประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา กับหลักสูตรบริบท ศึกษา

1.2.1 ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของบริบทศึกษาที่กำหนดขึ้นเป็นเกณฑ์ใน การวิเคราะห์กับจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 พบว่า จุดหมายของหลักสูตร ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบริบทศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีจุดมุ่ง หมายบริบทศึกษาเพียง 2 ข้อ เท่านั้นที่ไม่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 นั้น คือ จุดมุ่งหมายบริบทศึกษาข้อ K.2 (มีความรู้ ความเข้าใจอิทธิพลทางเศรษฐกิจสังคม ความ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภค) และ K.5 (มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่ให้ ความรู้ ความช่วยเหลือแก่ผู้บริบท) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง ดังนี้

ตาราง 4.1 เปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
กับจุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา
<p>1. <u>คุณสมบัติที่ต้องการเน้น</u></p> <p>1.3 ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน</p> <p>1.4 รู้จักคิด วิचारณ์และตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล</p> <p>2. <u>ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต</u></p> <p>2.3 มีความรู้และทักษะในการหา การ ใช้และออมทรัพย์</p> <p>2.5 มีความรู้และทักษะในการจัดการ และทำงานรวมกลุ่มกันโดยถือหลัก สหกรณ์</p>	<p>A.4 มีค่านิยมประหยัด</p> <p>K.4 มีความรู้วิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการ เลือกซื้อสินค้า เลือกใช้บริการต่าง ๆ</p> <p>S.1 สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภค โดยอาศัยข้อมูลและค่านิยมที่เหมาะสม เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ</p> <p>A.1 มีความเชื่อมั่นในตนเองในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการบริโภค</p> <p>K.3 มีความรู้หลักการใช้จ่ายเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ และทรัพยากรต่าง ๆ อย่าง ประหยัด</p> <p>S.4 สามารถใช้จ่ายเงินและสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งที่เป็นของ ส่วนตนและส่วนรวมอย่างประหยัด</p> <p>S.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคที่เกิดขึ้นแก่ ตนและชุมชน</p>

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา
<p>2.6 มีความรู้และทักษะในการทำงาน ทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค</p> <p>2.7 มีนิสัยและรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ ใหม่เติมอยู่เสมอ</p>	<p>K.1 มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและ ความสัมพันธ์ของผู้บริโภค ผู้ผลิต และ รัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>S.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคที่เกิดขึ้นแก่ตน และชุมชน</p> <p>K.4 มีความรู้วิธีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการ- เลือกซื้อสินค้า เลือกใช้บริการต่าง ๆ</p>
<p>3. <u>ชีวิตที่สงบสุข</u></p> <p>3.3 รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ</p> <p>3.6 รู้จักแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี</p>	<p>S.3 สามารถใช้จ่ายเงินและสิ่งของเครื่อง ใช้ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งที่เป็นของ ส่วนตนและส่วนรวมอย่างประหยัด</p> <p>K.3 มีความรู้หลักการใช้จ่ายเงิน สิ่งของ เครื่องใช้และทรัพยากรต่าง ๆ อย่าง ประหยัด</p> <p>S.2 สามารถแสวงหาข้อมูลแหล่งต่าง ๆ ใน การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภค</p>
<p>4. <u>สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ</u></p> <p>4.3 สำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน</p>	<p>A.2 สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่ง แวดล้อมจากผลกระทบของพฤติกรรมกร บริโภคของตน</p>

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521	จุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา
	A.3 ตระหนักในบทบาทของตนและหลักของการรวมกลุ่มในการคุ้มครองและปกป้องสิทธิของผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้ง 4 กลุ่มของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ผู้วิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายของกลุ่มประสบการณ์ดังกล่าว มีส่วนที่ช่วยสนับสนุนการบรรลุจุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา ดังนี้ คือ

กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้

ภาษาไทย จุดประสงค์ทั่วไปของภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 คือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะทางภาษาของผู้เรียน ในด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ ใช้ในการสื่อสาร ช่วยในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของภาษาไทยมีส่วนที่ช่วยสนับสนุนจุดมุ่งหมายบริโศศศึกษา กล่าวคือ ทักษะทางภาษาจะช่วยให้ผู้บริโภคสามารถแสวงหาและวินิจฉัยข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า เลือกใช้บริการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และยังสามารถสื่อสาร แสดงความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเพื่อการพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของตนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณิตศาสตร์ จุดประสงค์ทั่วไปของคณิตศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการคณิตศาสตร์ ศึกษาให้มีความรู้การคิดคำนวณ ปฏิบัติและส่งเสริมเจตคติในระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ และการคิดคำนวณซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) จุดมุ่งหมายทางคณิตศาสตร์ดัง

กล่าว ช่วยสนับสนุนการบรรลุจุดมุ่งหมายบริโศศศึกษา กล่าวคือความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ นั้นจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโศศในการแสวงหาข้อมูลของสินค้าในเรื่องราคาของ สินค้า เงินทอง ดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย ก้าวไร ชาติทุน ต้นทุน ปริมาณ การเปรียบเทียบสินค้า ข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารโศศสามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้า การใช้จ่าย การลงทุน และการ เก็บออมเงิน เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 นั้น มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาของชีวิตและสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับ สภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี (กระทรวงศึกษา ธิการ, 2521) จากจุดประสงค์ทั่วไปข้างต้นนี้เห็นได้ว่าได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประ ส่งค์ในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม ในขณะที่จุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษากล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ เรียน ในฐานะผู้บริหารโศศซึ่งมีลักษณะเฉพาะเจาะจงกว่า และอาจกล่าวได้ว่า เป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่ง ของสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิตกับจุดมุ่งหมายของบริโศศศึกษา จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จึงมี ลักษณะครอบคลุมจุดมุ่งหมายบริโศศศึกษา แต่ไม่สามารถสนองจุดมุ่งหมายบริโศศศึกษาในส่วนรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงได้ ดังตารางการเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต และจุดมุ่งหมายบริโศศศึกษา

ตาราง 4.2 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
กับจุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา

จุดประสงค์ทั่วไปของ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา
<p>1. ให้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนให้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งทางกายและทางจิต ส่วนบุคคลและชุมชน</p> <p>2. ให้ความรู้พื้นฐาน และความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้</p> <p>3. <u>ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง</u> นำความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้</p> <p>4. <u>ให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม</u> ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เทคโนโลยี และทางสังคม</p> <p>5. ให้ความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>K.2 มีความรู้ ความเข้าใจอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภค</p> <p>K.1 มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้บริโภค ผู้ผลิต และรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>K.2 มีความรู้ ความเข้าใจอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภค</p> <p>A.2 สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จากผลกระทบของพฤติกรรมกรรมการบริโภคของตน</p> <p>A.3 ตระหนักในบทบาทของตนและหลักการรวมกลุ่มในการคุ้มครอง สิทธิของตน</p>

จุดประสงค์ทั่วไปของ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศึกษา
6. ให้เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม และสามารถปฏิบัติตามหลักการที่ตนเชื่อมั่น กันได้ 7. ให้รู้จักหลีกเลี่ยงภัยจากสิ่งเสียด 8. ให้ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความ เป็นเอกราชของชาติ	

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในแนวทางอันพึงประสงค์ การสร้างเสริมลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์มีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา และความสามารภในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521)

เมื่อเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยกับจุดมุ่งหมายบริโภคนศึกษา พบว่ามีส่วนที่สัมพันธ์กันดังนี้

ตาราง 4.3 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
กับจุดมุ่งหมายบริโภคนศาสตร์

จุดประสงค์ทั่วไปของ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศาสตร์
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. พัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคม 3. มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด ความสามารถของบุคคล 4. ได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย 5. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประพฤติ และรสนิยม 	<p>S.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและชุมชน</p>

เมื่อเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยกับจุดมุ่งหมายบริโภคนศาสตร์ พบข้อความที่สามารถเทียบเคียงได้เพียง 1 ข้อ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดของค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยกำหนดไว้เป็นคุณธรรม 30 ประการนั้น พบว่า คุณธรรมเหล่านั้นมิใช่เป็นเพียงคุณธรรมสำหรับการเป็นคนดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเท่านั้น ยังเป็นคุณธรรมที่ช่วยส่งเสริมการเป็นผู้บริโภคที่ดีด้วย ดังนั้นจึงเห็นว่าจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่เขียนไว้กว้าง ๆ ไว้ในข้อ 1 นั้น สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายบริโภคนศาสตร์ในหมวดเจตคติทั้งหมดทีเดียว

กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

มวลประสบการณ์ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ มุ่งสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงานและเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ มีความขยันอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเองมีนิสัยและมุ่งมั่นทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์จากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) พิจารณาจากจุดประสงค์ข้างต้น จะเห็นว่ากลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานสำหรับการเป็นผู้ผลิตที่ดีในอนาคต เมื่อพิจารณาในค่านิยมของบุรีโกลด์ พื้นฐานดังกล่าวช่วยให้ผู้บริโกลด์สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความประหยัดทรัพย์เพราะสามารถผลิตเองได้ไม่ต้องซื้อ และสามารถซ่อมแซมข้าวของเครื่องใช้ให้สามารถใช้งานได้ทนทาน

เมื่อเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพกับจุดมุ่งหมายของบุรีโกลด์ศึกษาพบว่าสามารถเทียบเคียงกันได้ ดังนี้

ตาราง 4.4 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ
กับจุดมุ่งหมายของบริโภคนศาสตร์ศึกษา

จุดประสงค์ทั่วไปของ กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ	จุดมุ่งหมายของบริโภคนศาสตร์ศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ให้เกิดความสงบสุขทั้งส่วนตัวและส่วนรวม 2. ให้เข้าใจสภาพปัญหา ความเปลี่ยนแปลง สามารถแสวงหาความรู้ ปรับตัวและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับภาวะของท้องถิ่น บ้านเมืองและโลก 3. ให้มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัยและมุ่งมั่นในการทำงาน 4. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและชื่นชมในผลงานที่ทำ 5. ให้มีหลักในการทำงาน ทั้งงานอิสระและที่ทำร่วมกับผู้อื่น เพื่อความเจริญส่วนตนและส่วนรวม 6. ให้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยนิยมชมชอบและสนับสนุนการใช้จ่ายเงินค่าไทย 	<p>K.2 มีความรู้ ความเข้าใจอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภค</p> <p>A.4 มีค่านิยมประหยัด</p> <p>S.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคที่เกิดขึ้นแก่ตนและชุมชน</p> <p>A.2 สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบของพฤติกรรมกรรมการบริโภคของตน</p>

1.2.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา

เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จัดไว้เป็นมวลประสม

การที่ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

ในการจัดเนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนนั้น หลักสูตรได้จัดไว้เป็นสามช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ช่วง ป.1-ป.2, ช่วง ป.3-ป.4 และช่วง ป.5-ป.6

จากการวิเคราะห์เนื้อหาและแนวความคิดหลักของกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่มในทุกช่วงชั้นนั้น พบว่ามีสาระที่จัดเป็นบริบทศึกษาหรือมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับบริบทศึกษา ซึ่งสามารถที่จะบูรณาการบริบทศึกษาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามที่ผู้วิจัยเสนอแนวทางไว้ได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้

ภาษาไทย เนื้อหาหลักของภาษาไทย คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การสอดแทรกเนื้อหาบริบทศึกษาในกลุ่มนี้ทำได้โดยสอดแทรกลงในกิจกรรมทางภาษาซึ่งหลักสูตรได้เปิดโอกาสให้สามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระลงในกิจกรรมทางภาษาตามความเหมาะสมอยู่แล้ว จากการวิเคราะห์เนื้อหาทางภาษาไทยใน 3 ช่วงชั้น พบว่า สามารถบูรณาการบริบทศึกษาในเนื้อหาต่าง ๆ ของภาษาไทยได้ ดังแสดงในตาราง 4.5

คณิตศาสตร์ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่สอนในระดับประถมศึกษา ได้แก่ จำนวนนับ การคิดคำนวณ การวัด เรขาคณิตและสถิติ โดยจัดให้สัมพันธ์กันและคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน ความรู้และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนได้รับสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการหาข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการเพื่อใช้ในการพิจารณาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาทางคณิตศาสตร์ในทุกระดับช่วงชั้น พบว่า สามารถสอดคล้องกับบริบทศึกษา
เข้าไปในเนื้อหาคณิตศาสตร์ได้ดังแสดงในตาราง 4.6

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

โครงสร้างเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วย
ความรู้ด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ
เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ความรู้ทั้งหมดนี้ได้บูรณาการเข้า
ด้วยกันแล้วจัดเป็นหน่วยความรู้ทั้งหมด 12 หน่วย คือ

- หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต
- หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน
- หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
- หน่วยที่ 4 ชชาติไทย
- หน่วยที่ 5 การทำมาหากิน
- หน่วยที่ 6 พลังงานและสารเคมี
- หน่วยที่ 7 จักรวาลและอวกาศ
- หน่วยที่ 8 ประเทศเพื่อนบ้าน
- หน่วยที่ 9 การสื่อสารและการคมนาคม
- หน่วยที่ 10 ประชากรศึกษา
- หน่วยที่ 11 การเมืองและการปกครอง
- หน่วยที่ 12 ช่าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระทั้ง 12 หน่วยใน 3 ระดับช่วงชั้น โดย
เทียบเคียงกับเนื้อหาสาระของบริบทศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการพิจารณา พบว่า
มีเนื้อหาที่จัดเป็นบริบทศึกษา หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับบริบทศึกษา จำนวน 9 หน่วย คือหน่วยที่
1,2,3,4,5,6,9,10, และ 12 รายละเอียดได้แสดงไว้ในตาราง 4.7

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

โครงสร้างเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยประกอบ

- ด้วยความรู้ 5 หมวด คือ
1. จริยศึกษา
  2. ศิลปศึกษา

3. คนตรีและนาฏศิลป์

4. พลศึกษา

5. กิจกรรมสร้างนิสัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระทั้ง 5 หมวด ในทุกระดับชั้น โดยเทียบเคียงกับเนื้อหาสาระของบริโศศึกษา พบว่า มีเนื้อหาที่จัดเป็นบริโศศึกษา หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับบริโศศึกษา อยู่ 4 หมวด ดังนี้คือ

1. จริยศึกษา

เนื้อหาของจริยศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-6 ประกอบด้วยหัวข้อของคุณธรรม จำนวน 30 ข้อ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมทั้ง 30 ข้อนี้ ใช้กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัยของผู้เรียน ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอไว้ในหลักสูตรให้เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับบริโศศึกษา โดยยังคงบรรลุคุณธรรมที่ต้องการได้ คุณธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังพฤติกรรมและเจตคติเกี่ยวกับบริโศศึกษา ได้แสดงไว้ในตาราง 4.8

2. ศิลปศึกษา

เนื้อหาในหมวดศิลปศึกษา ประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การแกะสลัก การพิมพ์ งานสาน ถักทอ งานจัดออกแบบและสร้างสรรค์วัสดุต่าง ๆ จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในหมวดนี้พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับบริโศศึกษาสามารถสอดแทรกในเรื่อง การวาดภาพระบายสี และงานจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ ดังแสดงในตาราง 4.9

3. คนตรีและนาฏศิลป์

เนื้อหาในหมวดคนตรีและนาฏศิลป์ประกอบด้วยกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการร้องเพลง กิจกรรมเน้นการฟัง และกิจกรรมนาฏศิลป์ จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า เนื้อหาบริโศศึกษาสามารถสอดแทรกในกิจกรรมเน้นการร้องเพลง กิจกรรมเน้นการฟัง และกิจกรรมนาฏศิลป์ ดังนี้

กิจกรรมเน้นการร้องเพลง

- การแต่งเนื้อร้องหรือทำนองเพลงเอง
  - หัดแต่งบทละครที่มีเพลงประกอบสำหรับหุ่น หรือสำหรับแสดงกันเอง
- กิจกรรมเน้นการฟัง

- ให้ฟังนิทานเพลง และให้มีส่วนร่วมในการแต่งนิทานและเพลงหรือหาเพลงประกอบด้วย

4. กิจกรรมสร้างนิสัย

เนื้อหาในหมวดนี้ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถเลือกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม จากการวิเคราะห์เนื้อหาในหมวดนี้ ซึ่งหลักสูตรได้เสนอแนะไว้หลายกิจกรรมเพื่อให้โรงเรียนสามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน พบว่า กิจกรรมที่สามารถสอดแทรกบริบทศึกษา ได้แก่

- 1) กิจกรรมเน้นพัฒนาการทางสุขภาพกายและใจ
  - ฝึกให้รู้จักใช้ไฟฟ้าให้ถูกต้องและเกิดความปลอดภัย
  - สืบหาสิ่งที่เป็นพิษและอันตรายที่พบบ่อย ๆ ในท้องถิ่น
  - อภิปรายหรือนำนักเรียนสำรวจอาหารหลักที่จำเป็นแก่การเจริญเติบโตของร่างกาย
  - จัดกิจกรรมให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของอาหารตามธรรมชาติ แทนการใช้สำเร็จรูป เช่น คั้นน้ำผลไม้สดแทนน้ำอัดลม
  - การจัดชมรมต่าง ๆ
- 2) กิจกรรมเน้นพัฒนาการทางสติปัญญา
  - ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ธรรมชาติ
  - เลือกและใช้เศษวัสดุให้เป็นประโยชน์
  - อภิปรายข้อเสียของการทิ้งขยะลงในท่อระบายน้ำในแม่น้ำ ลำคลองและบนถนน
  - การจัดซื้อ การทำ การจำหน่ายอาหารกลางวันหรือสินค้าของโรงเรียน
  - สละสลวยสภาพแวดล้อม
  - จัดชุมนุมต่าง ๆ ตามความสนใจและความสมัครใจของโรงเรียน
- 3) กิจกรรมเน้นพัฒนาการทางสังคม
  - จัดให้ดูแลความสะอาดและตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม

- จัดให้รับผิดชอบความสะดวก ความสวยงามบริเวณโรงเรียน
  - จัดสัปดาห์รักษาความสะดวก
  - จัดวันสำคัญต่าง ๆ
- 4) กิจกรรมเน้นความสนใจเกี่ยวกับสถานที่และอาชีพของชุมชน
- รู้จักสถานที่บริการภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ร้านค้า ห้องส้วม ห้องครัว
  - รู้จักสถานที่บริการภายในชุมชน เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย ที่ทำการไปรษณีย์ ตลาด ร้านค้า
  - อาชีพและการผลิตในท้องถิ่น

กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

โครงสร้างเนื้อหาสาระของกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพประกอบด้วย

งานที่เป็นพื้นฐานของอาชีพ 3 งานคือ

1. งานบ้าน
2. งานเกษตร
3. งานประดิษฐ์และงานช่าง

จากการวิเคราะห์ทั้ง 3 งาน ในทุกระดับชั้น โดยเปรียบเทียบกับเนื้อหาสาระของบริโภคนศึกษา พบว่ามีเนื้อหาที่จัดเป็นบริโภคนศึกษาหรือสอดคล้องสัมพันธ์กับบริโภคนศึกษา ดังแสดงในตาราง 4.10

ตาราง 4.5 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาสามารถหาหลักสูตรบริโภคนศาสตร์

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์
<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฟังเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ทางภาษาไทย 	<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฟังเรื่องราวที่เป็นความรู้ เบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การเลือกซื้ออาหาร - การใช้จ่ายเงิน - การออมทรัพย์ - การออมรักษาข้าวของเครื่องใช้ - การใช้บริการของโรงเรียน เป็นต้น 	<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ความคิดในการฟัง (ฝึกคิด, คัดหาเหตุผล) - การฟังข่าว เหตุการณ์ ฟังเรื่องใกล้ตัวและเรื่องไกลตัว 	<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำข่าวเหตุการณ์เกี่ยวกับ บริโภคนศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความปลอดภัย - ปัญหาบริโภคนศาสตร์ - ราคาแพง เป็นต้น มาให้นักเรียนฟัง เพื่อนำไปใช้ในการอภิปราย หาสาเหตุ และแสวงหาแนวทางที่ควรปฏิบัติเมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ 	<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฟังจากบุคคลและกิจการ การแสดง (เรื่องที่น่าสนใจ การวิพากษ์วิจารณ์) - การใช้ความคิดในการฟัง - การฟังข่าวและเหตุการณ์ ฟังเรื่องใกล้ตัวและเรื่องไกลตัว - การฟังคำอธิบายต่าง ๆ 	<p>การฟัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บริโภคนศาสตร์ให้นักเรียนฟัง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความปลอดภัย - ปัญหาบริโภคนศาสตร์ - ได้รับความบันเทิงในการฟัง - ข้อสันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกับบริโภคนศาสตร์ - คำโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสินค้าและบริการ คำชักชวน - บุคคลให้ร่วมกันกำหนดปัญหาของ บริโภคนศาสตร์ที่นักเรียนได้วิเคราะห์ เนื้อหาอภิปราย แสดงความคิดเห็นของสิ่งที่ได้ฟัง

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร
<p>การพูด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเล่าเรื่องและถ้อยคำ - การแสดงความคิดเห็น - การแสดงความคิดเห็น - กิจกรรมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา 	<p>การพูด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นปริศนาหรือเรื่องราวที่เป็นปริศนา - การเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่กล่าวนำและเนื้อเรื่อง - การอ่าน ภาพยนตร์ เรื่องจากภาพ ภาพยนตร์สั้น เรื่องจากประพันธ์ เรื่องที่ได้ฟังและอ่าน - การเลือกของเล่นเด็ก การเลือกขนม ลูกอม ลูกกวาด เป็นต้น 	<p>การพูด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนาและการซักถาม - การเล่าเรื่อง การรายงาน และการอภิปราย - เรื่องที่กล่าวนำและเนื้อเรื่อง - การเรียน มาศัพท์และการเล่าเรื่อง - การรายงานและการอภิปราย เช่น ปัญหาด้านความปลอดภัยในการบริโภค - การเลือกสินค้า เป็นต้น 	<p>การพูด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การลำดับความคิดในการพูดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การสนทนา ซักถาม การอภิปราย การโต้แย้ง การบรรยายและการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เรื่องต่าง ๆ - จัดกิจกรรมการพูดประเภทต่าง ๆ โดยนำเหตุการณ์ปัญหาและเรื่องราวเกี่ยวกับปริศนาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ครอบครัว หรือชุมนุมชน ตลอดจนข่าวของตัวปริศนาหนึ่งสิ่งหนึ่งเป็นเนื้อหาของกาพูด 	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร

ป. 1-2		ป. 3-4		ป. 5-6	
เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริภาคศึกษา	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริภาคศึกษา	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาบริภาคศึกษา
การพูด		การพูด		การพูด	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ภาษาสื่อสารแสดงความต้องการของการของทพในการซื้อสินค้า การต่อรองราคา การสอบถามข้อมูล การชี้แจง แสดงเหตุผล ออมซ่อมเมื่อเกิดปัญหาถูกละเมิดสิทธิของผู้บริโภค - จัดแสดงบทบาทสมมติ แสดงละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้บริโภค
				<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภาษาเพื่อมุ่งสัมพันธ์และบูรณาการทำงาน - กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ต่างภาษา การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม 	

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาวิชา
<p>การอ่านออกเสียงและอ่านในใจ</p> <p>- อ่านเรื่องง่าย ๆ มีหาคำคล้องจอง คอลงรอยพิมพ์เนื้อหาเกี่ยวกับกาบริโภค</p>	<p>การอ่าน</p> <p>อ่านเรื่องง่าย ๆ มีหาคำคล้องจอง คอลงรอยพิมพ์เนื้อหาเกี่ยวกับกาบริโภค</p>	<p>การอ่านออกเสียง</p> <p>- การอ่านในใจ (เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน ตอบคำถาม และสรุปเรื่องที่อ่าน หุุดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน)</p> <p>- การอ่านเพื่อความรู้อ่าน (สารคดี บทความ ข่าว)</p>	<p>การอ่าน</p> <p>นำบทความข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้บริโภค ประกาศ โฆษณาสินค้า และฉลากของสินค้าที่อ่านออกเสียง อ่านในใจ แล้วให้สรุปเนื้อหาที่อ่าน ศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้อ่าน</p> <p>- มอหมายให้อ่านสารคดี บทความ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค</p>	<p>การอ่าน</p> <p>- การอ่านออกเสียง</p> <p>- การอ่านในใจ</p> <p>- การอ่านนิยายว่าง (หนังสือประเภทต่างๆ สำหรับเด็ก)</p>	<p>การอ่าน</p> <p>นำข่าวเกี่ยวกับผู้บริโภค ข่าวประกาศ และโฆษณาเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ตลอดจนหนังสือสำหรับเด็กที่สอดแทรกเนื้อหา ความรู้เบ็ดเตล็ดสำหรับผู้บริโภคมาให้ผู้เรียนฝึกอ่านและจับคู่พบปะการถัดในการอ่าน</p>

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร	เนื้อหาสาระในหลักสูตร
<p>การเขียน</p> <p>คัดลอกข้อความ ส่วนวน คำขวัญ คำคล้องจอง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ บริโภคศึกษา</p>	<p>การเขียน</p> <p>- การเขียนเพื่อชีวิตประจำวัน (เขียนเจตนาหมาย แบบ รายการต่างๆ คำแนะนำ เชิญชวน ข้อความ)</p> <p>- การเขียนเพื่อแสดงความ นึกคิดอย่างเสรี</p>	<p>การเขียน</p> <p>ศึกษาการเขียนโดยสอดแทรก เนื้อหาของบริโภคศึกษา เช่น</p> <p>- เขียนเจตนาหมายสั้นๆ</p> <p>สินค้าทางไปรษณีย์ เขียน จดหมายเพื่อข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ</p> <p>- กรอกแบบรายการต่างๆ ในคำสั่งซื้อสินค้า และ การใช้บริการต่างๆ</p> <p>- เขียนเชิญชวน วัตถุประสงค์</p> <p>แก้ไขข้อบกพร่องของบริโภค</p>	<p>การเขียน</p> <p>- การเพิ่มพูนทักษะในการ เขียน</p> <p>1) การเขียนอธิบาย, บรรยายภาพ</p> <p>2) การบรรยายความรู้ สึกนึกคิด</p> <p>3) การเขียนแบบวิพากษ์ วิจารณ์</p> <p>4) การเขียนจากประสบการณ์</p>	<p>การเขียน</p> <p>นำเนื้อหาที่เป็นบริโภคศึกษา มาให้นักเรียนฝึกการเขียน ประเภทต่างๆ เช่น</p> <p>1) การเขียนอธิบาย บรรยาย สภาพการบริโภคที่เป็นปัญหา เช่น การใช้บริการต่างๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน</p> <p>2) บรรยายความคิดเห็น ความ รู้สึกต่อปัญหาการให้บริการ</p> <p>3) เขียนวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับ ปัญหาการบริโภค โดยชี้ให้เห็นสาเหตุ แนวทางแก้ไข ปัญหาของบริโภคที่เกิดขึ้น</p>	

ตาราง 4.6 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรในระดับประถมศึกษาที่สามารถพยากรณ์การหลักสูตรประถมศึกษา

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา
1) โจทย์ปัญหาการบวก, ลบ (จำนวนไม่เกินพัน) 2) โจทย์ปัญหาการนับเพิ่ม นิลด 3) การชั่ง (การใช้เครื่องชั่งมาตรฐานและใช้หน่วยกิโลกรัม การคะเนน้ำหนัก) 4) การตวง (การใช้เครื่องตวงมาตรฐาน การคะเนของของในภาชนะ)	- นำหลักการคิดคำนวณมาใช้คิดราคาสินค้า, เงินทอง ในการซื้อ-ขายสินค้า - ใช้การชั่ง การตวง ในการชั่งน้ำหนัก ปริมาตรของสินค้าที่จะซื้อ	1) โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณหาร 2) เวลา 3) การชั่ง 4) การตวง (การเปรียบเทียบหน่วยต่างๆ ในมาตราเดียวกัน และต่างมาตรา) 5) การวัดความยาว 6) เงินและการบันทึก	- การหาข้อมูลเกี่ยวกับราคาสินค้า คอกเบย กาโร - การใช้เวลา - การหาข้อมูลของสินค้าในด้านน้ำหนัก ปริมาตร และขนาดของสินค้า	1) โจทย์ปัญหาจำนวน เศษส่วน ทศนิยม 2) การบันทึกรายรับ รายจ่าย 3) การวัดระยะ วัดมุม สร้างวงกลม 4) หาปริมาตรของไม้เนื้อแข็ง ปริมาตรของน้ำ	- การเปรียบเทียบราคาสินค้า การคำนวณ คอกเบย กาโร ชาตุน การซื้อของลดราคา การใช้จ่ายเงิน การจัดทำงบประมาณ - การเลือกเครื่องมือในการวัดระยะ วัดมุม สร้างวงกลม - การหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่หาขายไม้

ป. 1-2		ป. 3-4		ป. 5-6	
เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร	เนื้อหาวิชา
5) เงิน (ลักษณะและค่าของเงินเหรียญและธนบัตร การเปรียบเทียบค่า การใช้เงิน การทอนเงิน)	- การใช้จ่าย	7) การเลือกเครื่องมือ อุปกรณ์การสร้างรูป วัดความยาว วัดมุม	- การเลือกเครื่องมือ อุปกรณ์การสร้างรูป วัดความยาว วัดมุม	5) การอ่านและการเขียนกราฟ	- การหาข้อมูลของสินค้าและบริการ
6) เวลา (การเขียนบันทึก) ไข่มุก	- การใช้เวลา	8) การอ่านแผนภูมิรูปภาพ ตารางจากข้อมูล	- การแสวงหาข้อมูลของสินค้าและการบริการ		

ตาราง 4.7 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ความสัมพันธ์กับหลักสูตรปริทัศน์ศึกษา

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาปริทัศน์ศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาปริทัศน์ศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาปริทัศน์ศึกษา
หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 3) อาหาร 3.1 การเลือกซื้ออาหาร กลางวันและขณะที่มีประโยชน์ 5) การออกกำลังกาย การ หักผ่อนและการนอน 5.1 การแบ่งเวลาสำหรับ ภารกิจการเรียน การทำงาน การออกกำลังกายและการพักผ่อน	หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 3) อาหาร 3.3 อาหารที่ควรรับประทาน 3.4 อาหารที่ควรหลีกเลี่ยง 9) ยาสันนิบาตประจำบ้าน 9.1 ความหมายของยา 9.2 การใช้และการเก็บรักษา	หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 2) โภชนาการ 2.3 อาหารที่ควรหลีกเลี่ยง 2.4 ปริมาณและคุณค่า อาหารแต่ละชนิดที่ร่างกาย ต้องการ 2.6 อาหารสำหรับคน ปกติ และคนเจ็บ 11) สุขภาพของตัวปริทัศน์ 11.1 ผลิตภัณฑ์เพื่อ สุขภาพ	หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 3) การตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร	หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 2) โภชนาการ 2.3 การตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร 2.4 ปริมาณและคุณค่า อาหารแต่ละชนิดที่ร่างกาย ต้องการ 2.6 อาหารสำหรับคน ปกติ และคนเจ็บ 11) สุขภาพของตัวปริทัศน์ 11.1 ผลิตภัณฑ์เพื่อ สุขภาพ	หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา 3) การตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร 3.1 การเลือกซื้ออาหาร กลางวันและขณะที่มีประโยชน์ 5) การออกกำลังกาย การ หักผ่อนและการนอน 5.1 การแบ่งเวลาสำหรับ ภารกิจการเรียน การทำงาน การออกกำลังกายและการพักผ่อน

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)
<p>หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน</p> <p>2) การเลือกซื้อของใช้และของเล่น</p> <p>- การเลือกซื้อของใช้ที่จำเป็น</p> <p>- การเลือกซื้อของเล่น</p>	<p>หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน</p> <p>3) เลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว</p> <p>3.3 การถนอมเสื้อผ้าให้ใช้ได้ทนทาน</p> <p>4) เครื่องใช้ในบ้าน</p> <p>4.2 วิธีใช้เครื่องใช้ต่างๆ อย่างถูกต้องปลอดภัย</p>	<p>หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน</p> <p>ข.3 การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า</p> <p>ค.1 การใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม</p> <p>ค.1 การใช้และถนอมรักษาเครื่องใช้ภายในบ้าน</p>	<p>หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน</p> <p>5) เศรษฐกิจภายในครอบครัว</p> <p>5.1 การรู้จักเลือกใช้ของที่จำเป็นตามสมควรแก่ฐานะ</p> <p>5.2 การวางแผนการใช้จ่ายประจำวัน</p> <p>6) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์</p> <p>6.1 วิธีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว</p> <p>6.2 วิธีเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว</p>	<p>ค.3 การจัดการด้านการเงินในครอบครัว</p>	<p>ค.3 การจัดการด้านการเงิน</p>

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชาการศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชาการศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชาการศึกษา
หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 รางเวียนของเรา		หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 ชุมชนของเรา 3) บุคคลผู้ให้บริการในชุมชน 3.1 บทบาทและหน้าที่ ของผู้ให้บริการ		หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 การดำเนิน ชีวิตในสังคม 6) ความสำคัญของอาชีพ ต่าง ๆ ในชุมชน หน่วยที่ 4 ชาติไทย หน่วยย่อยที่ 1 แหล่ง ทรัพยากร อาชีพและการ ชลประทานของประเทศ 1. ทรัพยากรที่สำคัญของ ประเทศ	
5) หน้าที่ของบุคคลและผู้ให้บริการต่าง ๆ ในรางเวียน	ก.2 บทบาทของผู้ให้บริการ	3.2 แหล่งบริการในชุมชน 3.3 บทบาทของประชาชน ในการให้ความร่วมมือกับผู้ให้บริการในชุมชน	ก.2 บริการที่ชุมชนจัดให้ ก.1 บทบาทของผู้บริโภค		ก.2 การผลิต
8) การจัดสิ่งแวดล้อมและอนามัยในโรงเรียน	ก.2 การใช้บริการที่โรงเรียนจัดให้				
หน่วยย่อยที่ 2 ชุมชนของเรา					
2) บุคคลที่มีประโยชน์ต่อชุมชน และผู้ให้บริการชุมชน	ก.2 บทบาทของผู้ให้บริการ				
3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน	ก.1 ความสัมพันธ์ของบุคคล ในระบบเศรษฐกิจและสังคม	หน่วยที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 1) ดิน 2) น้ำ	ค.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.7 การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ค.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	ค.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก.2 การผลิต
4) การคมนาคมและติดต่อสื่อสารในชุมชน	ค.2 การใช้บริการในชุมชน				
5) การประกอบอาชีพในชุมชน	ก.2 การผลิต				

ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)
7. บริการที่ชุมชนจัด ก.2 การผลิต ค.2 การใช้บริการ	2.4) การใช้น้ำ 2.5) ผลเสียจากน้ำ นำ น้ำสกปรก	

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาบริบทศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาบริบทศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาบริบทศึกษา
9) การรักษาความสะอาดและความสวยงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3) อากาศ		หน่วยย่อยที่ 7 กฎหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบของพลเมือง	ง.1 สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริโภค ง.2 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
10) การรักษาสัมดุลย์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค.4	3.3 สิ่งที่ยังให้อากาศบริสุทธิ์และสิ่งที่ทำให้อากาศเสีย			บริบท
หน่วยที่ 5 ข้าวเหตุการณ์และวันสำคัญ	ข่าวสารของผู้บริโภค	หน่วยที่ 5 การห้ามหากิน		หน่วยที่ 5 การห้ามหากิน	
1) ข้าวเหตุการณ์		หน่วยย่อยที่ 1 ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย	น.2 การผลิต	หน่วยย่อยที่ 2 ทัศนกรรมและอุตสาหกรรม (การใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ)	น.2 การผลิต
2) วันสำคัญที่ควรทราบ		หน่วยย่อยที่ 2 การทำนา	น.2	หน่วยย่อยที่ 3 การค้าขาย	น.4 การจำหน่าย
		หน่วยย่อยที่ 8 การทำไร่ทำสวน	น.2	หน่วยย่อยที่ 4 อาชีพบริการ	
		หน่วยย่อยที่ 4 การเลี้ยงสัตว์	น.2	หน่วยย่อยที่ 6 การบริโภค	
				1) การซื้อเท่าที่จำเป็น	ข.3 การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

ป. 1-2 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 1-2 เนื้อหาวิชา	ป. 3-4 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 3-4 เนื้อหาวิชา	ป. 5-6 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 5-6 เนื้อหาวิชา
		หน่วยย่อยที่ 5 การประมง หน่วยย่อยที่ 6 การค้าขาย แลกเปลี่ยน หน่วยย่อยที่ 7 บริการ หน่วยย่อยที่ 8 หัตถกรรม และอุตสาหกรรม หน่วยย่อยที่ 9 การรวม กลุ่มและสหกรณ์	ก. 2 ก. 3 ตลาด ก. 4 การจำหน่าย ก. 2 ก. 2 ง. 4 การรวมกลุ่มของ ผู้บริโภค	2) การประมาณการค่าใช้จ่าย 3) การซื้อขายก่อนส่ง ผลดี และผลเสีย หน่วยย่อยที่ 7 การรวม กลุ่มและสหกรณ์ 1) ความจำเป็นของการ รวมกลุ่ม 2) ประโยชน์ของสหกรณ์ ประเภทต่าง ๆ 3) การจัดกลุ่มเตรียมสหกรณ์	ค. 3 การจัดการด้าน การเงิน ก. 4 วิธีซื้อขายแบบ ต่าง ๆ ง. 4 การรวมกลุ่มผู้ บริโภค

ป.1-2 เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	ป.3-4 เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	ป.5-6 เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชา
	หน่วยที่ 6 หลังงานและสารเคมี หน่วยย่อยที่ 1 ความร้อนแสง 2) การนำพลังงานความร้อน และแสงสว่างไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	หน่วยที่ 6 หลังงานและ สารเคมี หน่วยย่อยที่ 4 ไฟฟ้า การ ใช้ไฟฟ้า	เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์
	หน่วยย่อยที่ 4 สารเคมี	หน่วยย่อยที่ 5 สารเคมี	ค.4 การใช้พลังงาน
1) การใช้ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าเชื้อโรค สงชีรส	ค.1 การใช้สารเคมี	3) การใช้สบู แชมพู ยา ฆ่าแมลง	ค.1 การใช้สารเคมี
2) การใช้เชื้อเพลิง	ค.4 การใช้พลังงาน	4) การใช้ผงซักฟอก น้ำ อัดลม	
หน่วยย่อยที่ 5 การคมนาคมอาหาร	ค.1 การคมนาคมอาหาร		

ป. 1-2 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 1-2 เนื้อหาวิชา	ป. 3-4 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 3-4 เนื้อหาวิชา	ป. 5-6 เนื้อหาหลักสูตร (สพช.)	ป. 5-6 เนื้อหาวิชา
		หน้าที่ 8 ข่าวดูการ และวันสำคัญ 1) ข่าวดูการ 2) วันสำคัญ	ข.3 ข่าวดูการของดูการ	หน้าที่ 9 การดูการและการ การดูการ 1. การดูการในปัจจุบัน 1.1 การดูการ 1.2 การดูการ 1.3 การดูการ 1.4 การดูการ 1.5 การดูการ 1.6 การดูการ 1.7 การดูการ 1.8 การดูการ 1.9 การดูการ 1.10 การดูการ 2. การดูการในปัจจุบัน 2.1 การดูการในปัจจุบัน 2.2 การดูการในปัจจุบัน	ค.2 การดูการที่ สั่งการให้ (การดูการ สั่งการและการดูการ

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร(สพช.)	เนื้อหาวิชา
				หน่วยที่ 10 ประชากรศึกษา 3. นันทนาการเพื่อประชากรและการแก้ไข	
				หน่วยที่ 11. ข่าวดูการณและวันสำคัญ 1) ข่าวดูการณ 2) วันสำคัญที่ควรทราบ	ข. 3 ข่าวดูการณของผูบริโภค

ตาราง 4.8 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของจริยศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่สัมพันธ์กับหลักสูตรบริโภคนศึกษา

หัวข้อคุณธรรม	ความคิดรวบยอดที่สัมพันธ์กับ บริโภคนศึกษา	เนื้อหาวิชาที่ศึกษาที่สามารถ บูรณาการเข้าไปได้
1. การรู้จักความพอดี	- ความต้องการพอดีและพอเหมาะ ทั้งผู้ให้และผู้รับ จะช่วยให้ทั้งสอง ฝ่ายอยู่อย่างสงบสุข	ค. การจัดการด้านทรัพยากร
2. การไม่หลงและเส่สิ่ง เส่หาคิดให้โทษ	- สิ่งเส่หาคิดเป็นสิ่งให้โทษ บั่นทอน สุขภาพ ทำลายเศรษฐกิจจึงควร งดเว้น	ง.1 ความรับผิดชอบของผู้บริโภคเกี่ยวกับ พฤติกรรมกรรมการบริโภคที่กระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม
3. ความเป็นผู้มีเหตุผล	- ความมีเหตุผลช่วยให้ตัดสินใจ ได้ถูกต้องและยุติธรรม	ข.3 กระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ การใช้ เกณฑ์ ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
4. ความซื่อสัตย์สุจริต	- คนซื่อสัตย์เป็นคนที่มีเกียรติ	ง.1 ความรับผิดชอบของผู้บริโภค
5. ความรับผิดชอบ		ค.4 การใช้เวลา
6. ความมีระเบียบวินัยและ การตรงต่อเวลา	- ระเบียบวินัยช่วยให้ประหยัดเวลา และทำให้งานสำเร็จด้วยความ เรียบร้อย	
7. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกาย และสังคมระหว่าง เพศ	- การมีสุขนิสัยที่ดีเหมาะสมกับเพศและ วัย ทำให้ปราศจากโรค เกิดสุข	ก.1 บทบาทของผู้บริโภค
8. หลักธรรมสำหรับการทำงาน ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น ความ เห็นอกเห็นใจ	- การอยู่ร่วมกันมีจุดมุ่งหมายเพื่อการ รวมพลังในทางสร้างสรรค์ - การกระทำที่เป็นประโยชน์ของสมาชิก ย่อมมีผลดีต่อหมู่คณะ - การเสียสละเพื่อส่วนร่วมย่อมช่วยให้ สังคมมีความสงบสุข	ง.5 การรวมกลุ่มของผู้บริโภค

ตาราง 4.9 วิเคราะห์เนื้อหาศิลปศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งสามารถตามหาหลักสูตรบริโภคนศาสตร์

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(ศิลป)	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์	เนื้อหาหลักสูตร(ศิลป)	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์	เนื้อหาหลักสูตร(ศิลป)	เนื้อหาบริโภคนศาสตร์
การวาดภาพระบายสี - การเขียนรูปและการระบายสี เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จากประสบการณ์และนิทาน	นำเรื่องราวและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเป็นเนื้อหาในการเขียนรูป และระบายสี เช่น การเลือกซื้ออาหารของเล่นที่เป็นประโยชน์ การประหยัด	การเขียนภาพระบายสี - การเขียนภาพประกอบเรื่องและ เหตุการณ์ในชุมชน	นำเหตุการณ์และปัญหาในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค เป็นเนื้อหาในการเขียนภาพ เช่น แหล่งจำหน่ายสินค้าในชุมชน การเลือกซื้ออาหาร การโฆษณาสินค้า เป็นต้น	การเขียนภาพระบายสี - การถ่ายทอดจากประสบการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น	นำประสบการณ์และเรื่องราวเกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ เช่น ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษในชุมชนอันเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบต่อสุขภาพและชุมชน ในทางเขียนมายาสงคี ปัญหาของบริโภคนศาสตร์ การจัดทำรายงาน จัดนิทรรศการ จัดค่ายพิเศษ ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ เป็นต้น
	งานจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ		สอดคล้องความคิดรวบยอด เรื่องการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	การนำศิลปศึกษาไปสัมพันธ์กับกลุ่มวิชาอื่น	

ตาราง 4.10 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรงานพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษาที่มีพันธุกรรมเนื้อหาวิชา

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร (กพอ)	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร (กพอ)	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาหลักสูตร (กพอ)	เนื้อหาวิชา
<p>งานบ้าน</p> <p>- การเลือกและจัดหาเครื่องแต่งกาย</p> <p>ค.1 การใช้รักษาเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย</p>	<p>งานบ้าน</p> <p>ค.1 การเลือกซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย</p>	<p>งานบ้าน</p> <p>- ศึกษาและถนอมอาหารด้วย การตากแห้ง หมัก คอง กวน และเชื่อม</p> <p>- การเลือกสี แบบ และการจัดหาเครื่องแต่งกาย และการแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ</p> <p>- การดูแลและรักษาเครื่องแต่งกายด้วยมือ</p>	<p>งานบ้าน</p> <p>ค.1 การถนอมอาหาร</p> <p>ค.3 การตัดสินใจเลือกเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย</p> <p>ค.1 การถนอมรักษาเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย</p>	<p>งานบ้าน</p> <p>- การเก็บรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ในบ้าน</p> <p>- วางแผนการจ่ายอาหาร และหาวิธีรับจ่าย</p> <p>- การเลือกเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย</p>	<p>ค.1 การใช้ของใช้ในบ้าน</p> <p>ค.3 การใช้จ่ายเงิน</p> <p>ข.3 การตัดสินใจเลือกเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย</p>

ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
เนื้อหาหลักสูตร(กทอ)	เนื้อหาปริกาศศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(กทอ)	เนื้อหาปริกาศศึกษา	เนื้อหาหลักสูตร(กทอ)	เนื้อหาปริกาศศึกษา
งานประดิษฐ์และงานช่าง การประดิษฐ์ของเล่น ของใช้ ของตกแต่งและของประดับ จากเศษวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น	งานประดิษฐ์และงานช่าง ค.3 การออม การเพิ่มทุน ทรัพย์สิน	งานประดิษฐ์และงานช่าง - การประดิษฐ์ของเล่น ของใช้ ของตกแต่ง ของประดับ อย่างง่าย ๆ จากเศษวัสดุ	งานประดิษฐ์และงานช่าง ค.3 การจัดการด้านการ เงิน (การเพิ่มทุน ทรัพย์สิน)	งานประดิษฐ์และงานช่าง - การประดิษฐ์เศษวัสดุเป็น ของเล่น ของใช้ ของตก แต่ง	งานประดิษฐ์และงานช่าง ค.3 - งานร้อยมัลลย์ (เน้นการ เพิ่มรายได้)

1.2.3 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดแนวทางในด้านการจัดการเรียนการสอน วิธีสอน ลักษณะของกิจกรรมการสอน ตลอดจนเวลาเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรรักษาให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ผู้สอนควรรู้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม ฯลฯ
3. ผู้สอนควรรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
4. เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอนให้โรงเรียนหรือท้องถิ่นกำหนดช่วงตารางเวลาเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบเป็นช่วงสั้นหรือยาวได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521)

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนบริโภคนศึกษา กล่าวคือ

ประการแรก การที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้สามารถปรับและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนเนื้อหาให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่น เหตุการณ์ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้มีความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวทางการสอน-แทรกบริโภคนศึกษาเข้าไปในหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอไว้คือ การปรับกิจกรรม และโดยการแทนที่หลักสูตรบริโภคนศึกษาเข้าไปในส่วนของหลักสูตรประถมศึกษาที่พิจารณาว่ามีความใกล้เคียงกันในด้านเนื้อหาและความคิดรวบยอด

ประการที่สอง แนวทางเกี่ยวกับวิธีสอน^๕ ทั้งหลักสูตรประถมศึกษาศึกษา พ.ศ. 2521 และหลักสูตรประถมศึกษาเหมือนกัน กล่าวคือใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นวิธีการสอนที่ฝึกผู้เรียนให้รู้จักคิด ตัดสินใจ

ประการที่สาม ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งภาควิชาการและการฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกัน

ประการที่สี่ ในด้านเวลาเรียน โครงสร้างเวลาเรียนในหลักสูตรประถมศึกษา^๕นั้นได้กำหนดอัตราเวลาเรียนตลอดปีของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้ชัดเจน โดยให้ครูเป็นผู้กำหนดเวลาในการสอนแต่ละครั้งเองตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาและกิจกรรมของการสอน โดยกำหนดเวลาสำหรับนักเรียนในระดับนี้ว่า 1 คาบ หมายถึง 20 นาที สำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนประถมศึกษาได้กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ เนื่องจากมิได้เป็นหลักสูตรอิสระ การนำหลักสูตรไปใช้ขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้และความสามารถในการสอดคล้องเข้าไปในหลักสูตรที่เป็นแกน กำหนดเวลาที่จะใช้ขึ้นกับลักษณะของกิจกรรมที่จะจัด

1.2.4 ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผล

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 กล่าวถึงการวัดผลการเรียนการสอนเพื่อเลื่อนชั้นระหว่างปีว่าให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียนตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532) ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการวัดและประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลประถมศึกษา ทั้งในด้านวิธีวัดและเครื่องมือวัด กล่าวคือลักษณะของเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการวัดเป็นอย่างไรก็ใช้วิธีการและเครื่องมือวัดให้เหมาะสมกับลักษณะ และจุดมุ่งหมายของสิ่งที่วัด ซึ่งทั้งหลักสูตรประถมศึกษาและหลักสูตรประถมศึกษา มีสิ่งที่วัดในลักษณะเดียวกัน คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหา กิจกรรม การปฏิบัติ การวัดด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ ในด้านผู้เกี่ยวข้องในการวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนและโรงเรียนในการดำเนินการวัดและประเมินผล และเน้นการวัดประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน มากกว่าการตัดสินผู้เรียน

1.3 ข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบริบทศึกษา

ข้อมูลจากโทรทัศน์

ก. ประเภทของสินค้าและบริการที่โฆษณา

จากการแจกนับความถี่ของโฆษณาสินค้าและบริการที่ปรากฏโดยแยกพิจารณาตามรายการประเภทต่าง ๆ พบว่า รายการภาพยนตร์การ์ตูนมีการโฆษณาสินค้าในหมวดอาหารมากที่สุด ในช่วงเวลาที่กำหนดตลอดสัปดาห์พบที่มีการโฆษณาถึง 169 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 84.93 ของโฆษณาทั้งหมดที่ปรากฏในรายการ ประเภทของอาหารที่โฆษณามากที่สุด คือ ขนมขบเคี้ยว ลูกอมและลูกกวาด สินค้าที่โฆษณาในอันดับรองลงมา คือ หมวดนันทนาการ สิ่งที่โฆษณาได้แก่ของเล่นและสวนสนุก

สินค้าที่มีการโฆษณามากที่สุดในรายการภาพยนตร์ ได้แก่ หมวดอาหาร รองลงมา คือหมวดเครื่องสำอางและหมวดสารเคมี โดยมีความถี่ในการโฆษณาคิดเป็นร้อยละ 37.99, 25.56 และ 9.84 ตามลำดับ เฉพาะในหมวดสารเคมีนี้พบว่า ผงซักฟอกและน้ำยาล้างจาน คือชนิดของสินค้าที่โฆษณาแพร่หลายที่สุด

สินค้าที่มีการโฆษณามากที่สุดในรายการสารพันบันเทิงและเกมส์โชว์นี้ ได้แก่ หมวดนันทนาการ สินค้าหลักในหมวดนี้คือเทปเพลง รองลงมา คือ หมวดอาหารและบริการ เป็นที่น่าสังเกตว่าบริการที่โฆษณามากที่สุดในช่วงเวลาที่ศึกษานี้ก็คือ การโฆษณาลดราคาสินค้าของห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในช่วง ตุลาคม-ธันวาคม นั้น เป็นช่วงขึ้นถึงงบประมาณใหม่และใกล้สิ้นปี จึงเป็นช่วงที่ผู้บริโภคมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้นและคู่ขายต้องการระบายสินค้าในสต็อก

สำหรับรายการสารคดีและความรู้ทั่วไปนั้น พบที่มีการโฆษณาน้อย เนื่องจากได้รับการอุปถัมภ์รายการจากภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งมีนโยบายสร้างภาพพจน์ที่ดีของบริษัทด้วยการสนับสนุนรายการที่มีสาระประโยชน์แก่สาธารณชน จากการศึกษาพบว่าบริษัทที่ให้การสนับสนุนรายการ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด

ตลอดช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้พบว่า สินค้าและบริการในหมวดอาหารมีความถี่ในการโฆษณาสูงสุด รองลงมา คือ หมวดเครื่องสำอาง ซึ่งสินค้าในหมวดนี้มีหลายชนิดและเป็นสินค้าที่จัดเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษานี้ จะเห็นว่าผู้ชมซึ่งเป็นนักเรียนใช้เวลาหน้าจอโทรทัศน์ เพื่อชมรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์การ์ตูน ภาพยนตร์ และรายการบันเทิงต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่กำหนด จะได้รับการกระตุ้นด้วยโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยเฉลี่ยวันละไม่ต่ำกว่า 38 ครั้งในช่วงวันธรรมดา และวันละประมาณ 102 ครั้งในช่วงเสาร์-อาทิตย์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือ ก่อให้เกิดความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการเหล่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่มีใช้สินค้าและบริการที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต

ข. เทคนิคการโฆษณา

จากการศึกษาพบว่า โฆษณาทางโทรทัศน์ได้ใช้เทคนิคต่อไปนี้ในการสร้างความนิยมในตัวสินค้าและบริการ คือ

1. การใช้บุคคลเป็นตัวแทน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและความเชื่อถือในคุณภาพสินค้า บุคคลที่เป็นตัวแทนในการโฆษณา ได้แก่ บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงสังคมในฐานะคู่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ หรือได้รับการยอมรับในด้านความงาม ความสามารถ เป็นต้น เมื่อบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ใช้สินค้าหรือแสดงความนิยมเชื่อถือสินค้าใดก็ย่อมมีผลต่อการชักชวนหรือทำให้ผู้บริโภคคล้อยตามได้ ยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นตัวแทน เช่น

นางงามจักรวาลคนล่าสุดของไทย เป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีทั้งความงาม ความเฉลียวฉลาด เชื่อมั่นในตนเอง จึงเป็นตัวแทนในการโฆษณาสินค้าในหมวดเครื่องสำอาง และน้ำอ๊อคสม ที่มีเป้าหมายในการโฆษณาเป็นคู่บริโภคในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ชอบการเลียนแบบ

นักวิชาการ โดยปกติสังคมให้การยอมรับนักวิชาการว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงเชื่อถือและยอมรับความคิดเห็นของนักวิชาการ ดังนั้นการโฆษณาสินค้าบางชนิดที่ต้องการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าแก่ผู้บริโภค จึงใช้นักวิชาการเป็นตัวแทน เช่น การโฆษณาผงซักฟอก นมผง ยาสีฟัน เครื่องดื่มบำรุงกำลัง เครื่องดื่มเกลือแร่ เป็นต้น

นักกีฬา เป็นสัญลักษณ์ของความแข็งแรง ความทรหดอดทน ดังนั้นจึงเป็นตัวแทนในการโฆษณา เครื่องดื่มบำรุงกำลังภายใน สินค้าที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและการออกกำลังกาย

2) การอ้างอิงสถาบัน ผลการประกวดต่าง ๆ ที่รับรองคุณภาพของสินค้า

เช่น

- การอ้างรางวัลชนะเลิศการประกวดสินค้า สินค้าที่ใช้เทคนิคการโฆษณา ดังกล่าว ได้แก่ หมวดอาหาร หมวดเคหสถาน และหมวดของใช้
  - การอ้างการรับรองมาตรฐานสินค้าของกระทรวงอุตสาหกรรม
- สินค้าที่ใช้เทคนิคการโฆษณาดังกล่าว ได้แก่ หมวดอาหาร วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง
- การอ้างผลการวิจัยจากสถาบันที่มีชื่อเสียง เช่น การโฆษณาชุปสกัด ยาสีฟัน ผงซักฟอก สีทาบ้าน

3) การสร้างข้อความที่เป็นสโลแกนของสินค้าเป็นเทคนิคการโฆษณาที่ใช้แพร่หลายอีกวิธีหนึ่ง เพื่อกระตุ้นและตอกย้ำบ่อย ๆ จนติดปากผู้ฟัง ได้แก่ การโฆษณาหมวดเครื่องสำอาง และเครื่องสำอาง

4) การสร้างภาพพจน์ของสินค้า เช่น ทำให้รู้สึกว่าคุณใช้สินค้าชนิดนั้นเป็นผู้ที่ทันสมัย เป็นผู้มีรสนิยมสูง เป็นผู้มีความอ่อนโยน เป็นผู้ที่มีลักษณะของความเป็นชายชาติตรี เป็นต้น เทคนิคการโฆษณาแบบนี้มาใช้กับสินค้าเกือบทุกประเภท ที่นิยมใช้กันแพร่หลาย คือ สินค้าในหมวดเครื่องแต่งกาย เครื่องสำอางและพาหนะรถยนต์

ค. เทคนิคการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ

จากการศึกษาพบว่า วิธีการส่งเสริมการขายที่นิยมใช้มากเรียงตามลำดับ ได้แก่ การแจก-แถม การลดราคา การชิงรางวัล การสะสมชิ้นส่วนเพื่อแลกของขวัญ วิธีการส่งเสริมการขายที่นิยมน้อยที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันแสดงความสามารถ

สินค้าที่ใช้เทคนิคการแจกแถม มากที่สุดได้แก่ สินค้าประเภทขนม ลูกอม สิ่งที่แถมก็คือ ของเล่น จากการศึกษานม ลูกอมที่มีการโฆษณาทางโทรทัศน์จำนวน 13 ยี่ห้อ มีการแถมของเล่น ถึง 11 ยี่ห้อ

ห้างสรรพสินค้า ใช้เทคนิคการลดราคาสินค้ามากที่สุด

สินค้าที่ใช้เทคนิคการส่งชิ้นส่วนของภาชนะบรรจุสินค้าเข้าร่วมชิงรางวัล ในช่วงที่ทำการศึกษามีถึง 6 รายการ ส่วนใหญ่ได้แก่ หมวดอาหารและเครื่องสำอาง

สินค้าที่ใช้เทคนิคการเสนอขายในราคาพิเศษ ได้แก่สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผงซักฟอก ยาสีฟัน ผงชูรส นมผง

จากผลการศึกษาโฆษณาทางโทรทัศน์ครั้งนี้ได้สะท้อนสภาพการบริโภคของสังคม กล่าวคือ ผู้บริโภคถูกกระตุ้นให้ซื้อด้วยเทคนิคการโฆษณาและการส่งเสริมการขายรูปแบบต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา และมีแนวโน้มว่าจะมีการนำวิธีการโฆษณาและการส่งเสริมการขายรูปแบบใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มขึ้นในอนาคต

ตาราง 4.11 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในเขตต่าง ๆ ที่เสนอรายการโทรทัศน์ที่เป็นภาพยนตร์การ์ตูน

รายการ วัน/เวลา	อาหาร		บา	เครื่องนุ่งห่ม	เคหะสถาน	ยานพาหนะ	เครื่อง สำอาง	นันทนาการ			บริการ		เคมี	อุปกรณ์เครื่องใช้	
	ขนม	อาหาร เครื่องดื่ม						ของเล่น ส่วนสนุก	หนังสือ เทพเพลง	ห้องเที่ยว	ธนาคาร	ห้างสรรพ สินค้า		อื่นๆ	อื่นๆ
จันทร์-ศุกร์ 16.30-18.30	23	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
เสาร์-อาทิตย์ 9.00-12.00	123	20	2	5	1	2	9	9	-	-	-	2	-	-	-
รวม	146	21	2	5	1	2	9	10	-	-	1	-	2	-	-
ร้อยละ	84.93		2.51		0.50	1.00	4.52	5.03	0.50		1.00				

ตาราง 4.12 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอใบรายการโทรทัศน์ที่เป็นภาพยนตร์

รายการ วัน/เวลา	อาหาร		ยา	เครื่องแต่งตัว	เคหะสถาน	ยานพาหนะ	เครื่อง สำอาง	บันเทิงการ			บริการ		เคมี		อุปกรณ์เครื่องใช้		
	ขนม	เครื่องดื่ม						ของเล่น ส่วนสนุก	หนังสือ เทปเพลง	ห้องเที่ยว	ธนาคาร	ห้างสรรพ สินค้า	อื่นๆ	ฟงซึกฟอก	อื่นๆ	ไฟฟ้า	อื่นๆ
จันทร์-ศุกร์ 16.30-18.30	80	46	8	4	5	6	88	6	10	2	21	8	2	26	3	7	4
เสาร์-อาทิตย์ 9.00-12.00	27	34	29	5	11	7	60	-	-	-	1	-	1	25	3	13	4
รวม	107	80	37	9	16	13	148	6	10	2	22	8	3	51	6	20	8
ร้อยละ	37.99		6.39	1.55	2.76	2.25	25.56	3.11	5.70	9.84	4.84						

ตาราง 4.13 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอรายการโทรทัศน์เป็นข่าวสารคดีและความรู้

รายการ วัน/เวลา	อาหาร		ยา	เครื่องนุ่งห่ม	เคหะสถาน	ยานพาหนะ	เครื่อง สำอาง	นันทนาการ			บริการ		เคมี		อุปกรณ์เครื่องใช้	
	ขนม	เครื่องดื่ม						ของเล่น ส่วนสนุก	หนังสือ	ห้องเที่ยว	ธนาคาร	ห้างสรรพ สินค้า	อื่นๆ	มงชั๊กพอก	อื่นๆ	1พ้า
จันทร์-ศุกร์ 16.30-18.30	-	-	2	-	-	2	2	-	-	-	5	-	-	5	-	-
เสาร์-อาทิตย์ 9.00-12.00	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	5	2	-	1	1	-
รวม	8	8	2	-	1	2	5	-	-	-	12	12	6	6	-	-
ร้อยละ	22.22	22.22	5.56	-	2.78	5.56	13.89	-	-	-	33.33	33.33	16.67	16.67	-	-

ตาราง 4.14 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอในรายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการบันเทิงและเกมโชว์

รายการ วัน/เวลา	อาหาร		ยา	เครื่องนุ่งห่ม	เคหสถาน	ยานพาหนะ	เครื่อง สำอาง	นันทนาการ			บริการ		เคมี		อุปกรณ์เครื่องใช้	
	ขนม	เครื่องดื่ม						ทองเส้น ส่วนเล็ก	หนังสือ	ห้องเที่ยว	ธนาคาร	ห้างสรรพ สินค้า	อื่นๆ	หมักหมก	อื่นๆ	ไฟฟ้า
จันทร์-ศุกร์ 16.30-18.30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เสาร์-อาทิตย์ 9.30-12.00	11	17	7	24	9	8	20	2	49	-	1	27	-	-	2	7
รวม	35	35	24	9	2	8	20	2	51	28	28	28	2	2	2	9
ร้อยละ	18.62	18.62	12.77	4.79	1.06	4.26	10.64	1.06	27.13	14.89	14.89	14.89	1.06	1.06	1.06	4.79

ตาราง 4.15 แสดงความต้องการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอทางสื่อโทรทัศน์ในช่วงที่ศึกษา วิทยาลัยนวมินทราชู

รายการ วัน/เวลา	อาหาร		ยา	เครื่องนุ่งห่ม	เคหะสถาน	ยานพาหนะ	เครื่อง สำอาง	นันทนาการ		บริการ		เคมี		อุปกรณ์เครื่องใช้ ไฟฟ้า, อื่นๆ		
	ขนม	เครื่องดื่ม						ของเล่น ส่วนสนุก	หนังสือ เทปเพลง	ธนาคาร	ห้างสรรพ สินค้า	อื่นๆ	หมักหมก อื่นๆ			
จันทร์-ศุกร์ 16.30-18.30	103	47	20	10	4	5	80	7	10	2	26	9	31	3	7	4
เสาร์-อาทิตย์ 9.00-12.00	161	71	30	58	14	15	17	11	49	-	7	29	28	5	20	6
รวม	264	118	50	68	18	20	25	18	59	2	33	38	59	8	27	10
ร้อยละ	48.24		6.81	1.80	2.00	2.50	18.22	7.91		7.11		6.71		3.70		

ตาราง 4.16 แสดงการใช้เทคนิคการส่งเสริมการขายในสินค้าและบริการหมวดต่าง ๆ ที่ปรากฏทางสื่อโทรทัศน์

เทคนิคการขาย หมวดสินค้าบริการ	แถม	ชิงรางวัล	สะสมชิ้นส่วน แลกของ	ลดราคา/ขาย ในราคาพิเศษ	แข่งขัน
1. หมวดอาหาร					
1.1 ขนมลูกกวาด	11	1	1	-	-
1.2 อาหาร	1	3	1	3	1
1.3 เครื่องดื่ม	-	2	-	-	1
2. หมวดเคหะสถาน	-	1	-	-	-
3. หมวดเครื่องสำอาง	3	3	-	2	-
4. หมวดบริการ	-	-	-	3	-
5. หมวดนันทนาการ	-	1	-	-	-
6. หมวดอุปกรณ์	-	-	-	1	-

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์

จากการศึกษาเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้บริโภคในหมวดต่าง ๆ พบสภาพปัญหาของผู้บริโภคที่น่าสนใจ ดังนี้

อาหารและยา

1) อาหารและยาที่จำหน่ายในตลาดยังไม่ได้มาตรฐานและตรวจพบว่ามีปลอมแปลง ในเป็นคณะกรรมการอาหารและยาจึงมีนโยบายที่จะตรวจเกี่ยวกับอาหารที่เป็นปัญหา 5 อย่างแรก คือ น้ำมัน ซอสปรุงรส น้ำปลา นม และน้ำส้มสายชู (มติชน, 15 กรกฎาคม 2531) ในด้านสุขภาพอาหารนั้น พบปัญหาในด้านสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาหารปรุงสำเร็จ สภาพของตลาดสดยังไม่สะอาดเรียบร้อย ซึ่งทำให้ผู้บริโภคที่รับประทานจากแหล่งอาหารที่ไม่สะอาดดังกล่าวเกิดอาการท้องร่วง (เติลนิวัส, 30 กันยายน, 2531)

2) ธุรกิจของอาหารฟาสต์ฟู้ด ชอท์คริ่งท์ (เครื่องดื่ม น้ำอัดลมที่ไม่มีแอลกอฮอล์) ไอศกรีม กำลังขยายตัวและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในเมืองเพิ่มขึ้น ธุรกิจเหล่านี้ใช้วิธีการทุ่มโฆษณาและส่งเสริมการขายด้วยรูปแบบต่าง ๆ โดยสร้างภาพพจน์ของสินค้าว่าเป็นสิ่งที่มีความทันสมัย เป็นสิ่งจำเป็นในเงื่อนไขของสังคมแบบใหม่ ผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภคและสภาพเศรษฐกิจ ก็คือ เป็นสินค้าราคาแพง ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการที่จำเป็นแก่ร่างกาย ลักษณะการค้าเน้นธุรกิจแบบแฟรนไชส์ ทำให้ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์และผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจให้แก่บริษัทแม่ในต่างประเทศ (มติชน, 7 และ 28 กุมภาพันธ์, 2531) อาหารสำเร็จรูปที่คนไทยนิยมตามแบบคนอเมริกันและยุโรปนั้น เป็นอาหารที่มีเส้นใยน้อย ผู้ที่นิยมอาหารดังกล่าวจึงเสี่ยงต่อโรคริดสีดวงทวาร โรคหลอดเลือดในเลือด โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง (มติชน 17 พฤษภาคม 2531)

3) คนไทยนิยมดื่มชา กาแฟ มากขึ้น เด็ก ๆ และวัยรุ่นก็นิยมน้ำอัดลมประเภทโคล่า คนขับรถและผู้ใช้แรงงาน นิยมเครื่องดื่มชูกำลังและยาแก้ปวด อาหารเหล่านี้ล้วนมีคาเฟอีน ผลกระทบต่อผู้บริโภคและเศรษฐกิจสังคมจากการบริโภคอาหารเหล่านี้ ก็คือ คาเฟอีนก่อให้เกิดโทษแก่สุขภาพของผู้บริโภค การบริโภคสินค้าเหล่านี้ทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศ ในด้านวัฒนธรรมเป็นแบบแผนการบริโภคที่เลียนแบบจากตะวันตก (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 10-16 เมษายน 2531)

สารเคมีและวัตถุพิษ

- 1) มีการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายในกระบวนการผลิตอาหารจำหน่าย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการถนอมอาหาร หรือทำให้อาหารมีรสชาติ สี และสภาพที่ถูกต้องผู้บริโภค เช่น
  - ใช้สารฟอร์มาลีนราดอาหารทะเล เพื่อให้มีความสดเก็บไว้ได้นาน (แนวหน้า, 28 ตุลาคม 2531)
  - พบสารตกค้างจากการใช้ยาในสัตว์ที่ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ทำให้สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรมต้องวางนโยบายและมาตรฐานควบคุมสารตกค้าง (ประชาชาติ, 17 กันยายน 2531)
  - พบว่าผลิตภัณฑ์ส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศมีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างทำให้ประเทศผู้ซื้อไม่ยอมรับสินค้าดังกล่าว (ประชาชาติ, 31 สิงหาคม 2531)
  - มีการใช้สีในอาหารซึ่งกฎหมายห้ามมิให้ใช้ผสมโดยเด็ดขาด (เดลินิวส์, 8 มิถุนายน 2531)
  - มีการใช้สารฟอกสีของอาหารซึ่งเป็นสารอันตราย (มติชน, 7 สิงหาคม 2531)
  - มีการใช้สารที่ทำให้อาหารกรอบซึ่งเป็นสารอันตราย (ประชาชาติ, 7 กันยายน 2531)
  - มีการใช้วัตถุกันเสียในอาหารเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด (มติชน, 19 กันยายน 2531)
  - ประเทศไทยมีการวิจัยและพัฒนาการใช้เทคนิคการฉายรังสีในการถนอมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตร ซึ่งกำลังเป็นที่หวัหวิตกว่าการใช้เทคนิคนี้ในธุรกิจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภคและมีความปลอดภัยแก่สภาพแวดล้อมเพียงหรือไม่ (กรุงเทพธุรกิจ, 13 กันยายน 2531)

2) พบผู้ป่วยเสียชีวิตในโรงพยาบาลประจำจังหวัด 60 แห่งที่ได้รับพิษฉับพลันจากสารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์จำนวนถึง 5,458 คน และในจำนวนนี้เสียชีวิต 384 คน แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้สารเคมียังขาดความรู้และวิธีป้องกันแก้ไขเมื่อถูกสารพิษ (แนวหน้า, 7 พฤศจิกายน 2531)

3) ควันบุหรืทำอันตรายแก่บุคคลข้างเคียงที่ไม่ได้สูบบุหรี่ (มติชน, 24 มิถุนายน 2531)

บริการ

1. บริการสาธารณสุขยังมีปัญหาการกระจายบริการที่ยังไม่เป็นธรรม ไม่เพียงพอ และขาดประสิทธิภาพ มีการซื้อยาจากต่างประเทศมาก และละทิ้งการรักษาแผนโบราณ (สยามรัฐ,

15 กันยายน 2531)

2. รถเมล์ของ ขสมก. จวยโอกาสเพิ่มราคา ในขณะที่สภาพรถยังไม่ดีทำให้ผู้โดยสารได้รับอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิตและบริษัทไม่รับผิดชอบ (มติชน, 4 สิงหาคม 2531)

สภาพแวดล้อม

1) คุณภาพของน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเสื่อม คาดว่าในอีก 12 ปี ถ้าไม่มีการควบคุม น้ำในแม่น้ำจะเน่า (แนวหน้า, 7 พฤศจิกายน 2531)

2) น้ำท่วมภาคใต้ ภูเขาถล่ม และท่อน้ำดินล้มทับบ้านเรือนเสียหายอย่างหนัก ประชาชนตาย บาดเจ็บและไร้ที่อยู่อาศัย เป็นผลกระทบอันเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า (เคลนิวิส และไทยรัฐ, พฤศจิกายน 2531 ข่าวพาดหัว)

3) ต่างประเทศขนสารพิษซึ่งเป็นกากเหลือจากอุตสาหกรรมมาทิ้งในประเทศไทย (แนวหน้า, 21 ตุลาคม 2531)

ข่าวสารสำหรับผู้บริโภค

1) จากการสำรวจโฆษณาของสินค้าในสื่อมวลชนต่าง ๆ พบว่า สินค้าที่มีการโฆษณา มาก ได้แก่ ยาสีฟัน สบู่ เครื่องดื่มชูกำลัง ผงซักฟอก น้ำอัดลม ลูกอม ลูกกวาด (แนวหน้า, 17 ตุลาคม 2531)

2) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ส่งเสริมให้ทีวีจัดรายการที่ส่งเสริมความรู้ ค่านต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน ในช่วงเวลา 18.30-19.30 น. (แนวหน้า, 11 พฤษภาคม 2531)

จากสภาพปัญหาที่ปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ สามารถสรุปเป็นความต้องการของสังคมต่อแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ

1. การให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคและบริโภคนิสัยที่ถูกหลักโภชนาการแก่ประชาชน

2. การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค

3. การมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยในการบริโภค-อาหาร ยา และสินค้าอุปโภคต่าง ๆ และมีการควบคุมตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเข้มงวด

4. การรณรงค์และส่งเสริมการบริโภคที่เหมาะสม และส่งเสริมร้านอาหารที่ปฏิบัติ

ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลอาหาร

5. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีและวัตถุมีพิษที่ถูกต้องแก่ประชาชน
6. การขยายบริการสาธารณสุขโรคที่จำเป็นแก่ประชาชนให้ทั่วถึง เป็นธรรมและมี

ประสิทธิภาพ

7. การให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค โดยชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภคที่ได้รับอันตรายจากการใช้บริการ ซึ่งมีได้เกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้บริโภคเอง
8. การให้ความรู้แก่ประชาชนถึงผลกระทบของการบริโภคทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย สิ้นเปลือง ก่อให้เกิดสภาพเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

สภาพทั่วไปของผู้เรียน

ตาราง 4.17 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	127	54.3	124	52.5	113	48.3
หญิง	107	45.7	112	47.5	121	51.7
รวม	234	100	236	100	234	100

จากตาราง 4.17 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.1-2 และ ป.3-4 เป็นชายมากกว่าหญิง ยกเว้น ในระดับชั้น ป.5-6 ที่กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงมากกว่าชาย

ตาราง 4.18 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5-6	36	15.38	-	-	-	-
7-8	188	80.34	35	14.83	-	-
9-10	10	4.27	191	80.93	54	23.08
11-12	-	-	8	3.39	171	73.08
13 ปีขึ้นไป	-	-	2	0.85	9	3.85

จากตาราง 4.18 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.1-2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 7-8 ปี ในระดับชั้น ป.3-4 มีอายุระหว่าง 9-10 ปี และในระดับชั้น ป.5-6 มีอายุระหว่าง 11-22 ปี

ตาราง 4.19 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทของรายรับในแต่ละระดับชั้น

ลักษณะของรายรับ (ปี)	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายวัน	234	100	212	89.8	209	89.3
รายสัปดาห์	-	-	22	9.3	19	8.1
รายเดือน	-	-	2	0.8	6	2.6

ตาราง 4.19 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-6 ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากผู้ปกครองเป็นรายวัน โดยเฉพาะในระดับชั้น ป.1-2 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับเงินเป็นรายวัน

ตาราง 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายรับแต่ละประเภทที่ตัวอย่างประชากรได้รับ

รายรับที่ได้รับในลักษณะต่างๆ	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
รายวัน	5.013	2.812	6.439	3.604	7.732	4.092
รายสัปดาห์	-	-	30.909	14.609	45.526	27.696
รายเดือน	-	-	150.00	0.00	258.33	139.692

จากตาราง 4.20 กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.1-2 ได้รับเงินเป็นรายวันเฉลี่ยวันละ 5.013 บาท
ระดับชั้น ป.3-4 เฉลี่ยวันละ 6.439 บาท และระดับชั้น ป.5-6 เฉลี่ยวันละ 7.732 บาท

ตาราง 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายการค่าใช้จ่ายของตัวอย่างประชากร

รายการใช้จ่าย	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ค่าอาหาร	3.250	2.033	3.426	1.681	3.698	1.674
2. ค่าขนมและค่าเครื่อง คืม	2.672	1.537	2.948	1.591	3.034	1.472
3. ค่าพาหนะ	-	-	2.073	1.212	2.484	1.333
4. ค่าใช้จ่ายจิปาถะ	-	-	4.368	3.022	2.50	1.408

จากตาราง 4.21 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-6 ใช้จ่ายในด้านค่าอาหารสูงสุด
รองลงมาคือ ค่าขนมและเครื่องคืม กล่าวคือ ค่าอาหารในระดับชั้น ป.1-2 เฉลี่ยวันละ 3.25 บาท
ระดับชั้น ป.3-4 เฉลี่ยวันละ 3.426 บาท และระดับชั้น ป.5-6 เฉลี่ยวันละ 3.698 บาท
สำหรับค่าขนม เครื่องคืม ในระดับชั้น ป.1-2 เฉลี่ยวันละ 2.672 บาท ระดับชั้น ป.3-4 เฉลี่ยวัน
ละ 2.948 บาท และระดับชั้น ป.5-6 เฉลี่ยวันละ 3.034 บาท

ตาราง 4.22 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการเก็บออม

การเก็บออม	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีเงินเก็บออม	193	82.5	206	87.3	211	90.2
ไม่มีเงินเก็บออม	41	17.5	30	12.7	23	9.8
รวม	234	100.0	236	100.0	234	100.0

จากตาราง 4.22 กลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-6 ส่วนใหญ่มีเงินเก็บออม โดยกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.5-6 จำนวนถึงร้อยละ 90.2 ที่มีเงินเก็บออม ในระดับชั้น ป.3-4 ร้อยละ 87.3 และระดับชั้น ป.1-2 ร้อยละ 82.5

ตาราง 4.23 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามลักษณะการเก็บออม

ลักษณะการเก็บออม	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เก็บไว้กับตัวเอง	134	64.4	149	63.1	170	72.2
2. ผากผู้ปกครอง	23	11.9	40	16.9	40	17.1
3. ผากธนาคาร	65	33.7	90	38.1	99	42.3
4. อื่น ๆ	1	0.5	11	4.7	21	9.0

จากตาราง 4.23 กลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-6 ส่วนใหญ่เก็บออมเงินไว้กับตัวเอง รองลงมาเก็บออมโดยการฝากธนาคาร

ตาราง 4.24 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน

การเป็นสมาชิกสหกรณ์	ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็น	104	45.0	120	52.2
ไม่เป็น	127	55.0	110	47.8

จากตาราง 4.24 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.5-6 เป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.3-4 กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.5-6 ร้อยละ 52.2 ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.3-4 ร้อยละ 45.0 เท่านั้นที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

ตาราง 4.25 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามวิธีการเดินทางมาโรงเรียน

วิธีการเดินทางมาโรงเรียน	ป.3-4		ป.5-6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เดิน	68	28.8	55	23.5
โดยสารพาหนะ	165	69.9	174	74.4
อื่น ๆ	3	1.3	5	2.1

จากตาราง 4.25 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ระดับชั้น ป.3-6 ส่วนใหญ่เดินทางมาโรงเรียน
โดยวิธีการโดยสารพาหนะ

ตาราง 4.26 การแสดงบทบาทในฐานะผู้บริโภคของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป.1-2

บทบาทในฐานะผู้บริโภค	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลือกของเล่น		
ก. เลือกด้วยตัวเอง	57	24.4
ข. ผู้ปกครองเลือกให้	177	75.6
2. การเลือกอุปกรณ์เครื่องเขียน		
ก. เลือกด้วยตัวเอง	34	14.5
ข. ผู้ปกครองเลือกให้	200	85.5
3. การรับประทานอาหารกลางวัน		
ก. นำมาจากบ้าน	54	23.00
ข. ทางโรงเรียนจัดให้	123	52.60
ค. ซื้อจากร้านค้า	57	24.40
4. การทำของเล่น		
ก. เคยทำเองบ่อย ๆ	65	27.8
ข. เคยทำเองนาน ๆ ครั้ง	87	37.2
ค. ไม่เคยทำเลย	82	35.0
5. ช่วยผู้ปกครองซื้อของ/จ่ายตลาด		
ก. ทำบ่อย ๆ	77	32.9
ข. ทำนาน ๆ ครั้ง	141	60.3
ค. ไม่เคยทำเลย	16	6.8
6. การใช้เวลว่าง		
ก. ดูโทรทัศน์	67	28.6
ข. เล่นกับพี่น้องและเพื่อน ๆ	23	9.8
ค. ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ	120	51.3
ง. เล่นกีฬา	20	8.5

จากตาราง 4.26 จะเห็นว่าบทบาทในฐานะผู้บริโภครองของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.1-2 ในด้านการตัดสินใจเลือกของเล่น เลือกอุปกรณ์เครื่องเขียนนั้น ส่วนใหญ่ผู้ปกครองเป็นผู้เลือกให้ และเริ่มมีบทบาทในการช่วยผู้ปกครองซื้อของและจ่ายตลาด สำหรับการใช้เวลาว่างนั้นนอกเหนือจากการใช้เวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์

ตาราง 4.27 การแสดงบทบาทในฐานะผู้บริโภครองของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป.3-4

บทบาทในฐานะผู้บริโภครอง	ค่า mode	การแปลความหมาย
1. ช่วยผู้ปกครองจ่ายตลาดซื้อของ	2	ทำเป็นครั้งคราว
2. เลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเอง	3	ไม่เคยทำเลย
3. ช่วยผู้ปกครองเลือกซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน	2	ทำเป็นครั้งคราว
4. เลือกซื้อของใช้ส่วนตัวเอง	2	ทำเป็นครั้งคราว
5. เลือกหนังสือสำหรับอ่านเอง	2	ทำเป็นครั้งคราว
6. ช่วยผู้ปกครองซื้อยา	3	ไม่เคยทำเลย

ตาราง 4.27 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.3-4 ไม่ได้แสดงบทบาทในฐานะผู้บริโภครองในเรื่อง การเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเอง และการช่วยผู้ปกครองซื้อยา

ตาราง 4.28 การแสดงบทบาทในฐานะศูบริโกคของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป.5-6

บทบาทในฐานะศูบริโกค	ค่า mode	การแปลความหมาย
1. ช่วยศูบริโกครองจ่ายตลาด/ซื้อของ	2	ทำเป็นครั้งคราว
2. เลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเอง	2	ทำเป็นครั้งคราว
3. ช่วยศูบริโกครองเลือกซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน	2	ทำเป็นครั้งคราว
4. เลือกซื้อของใช้ส่วนตัวเอง	2	ทำเป็นครั้งคราว
5. เลือกหนังสือสำหรับอ่านเอง	1	ทำเป็นประจำ
6. ช่วยศูบริโกครองซื้อยาที่ร้านขายยา	2	ทำเป็นครั้งคราว

ตาราง 4.28 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.5-6 ได้แสดงบทบาทในฐานะศูบริโกคในเรื่องต่าง ๆ ในลักษณะทำเป็นครั้งคราว ยกเว้นการเลือกหนังสือสำหรับอ่านเอง ซึ่งแสดงเป็นประจำ

พฤติกรรมการณ์บริโภคของผู้เรียน

ตาราง 4.29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการณ์บริโภคของผู้เรียน
ในระดับชั้น ป.3-4

พฤติกรรมการณ์บริโภค	$\bar{X}$	S.D.
1. การเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ	2.348	0.238
2. การจัดการด้านทรัพยากร	2.064	0.254
3. การคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์	1.981	0.446
รวม	2.171	0.158

จากตาราง 4.29 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.3-4 มีค่าเฉลี่ยในการแสดงพฤติกรรมการณ์ด้านการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการสูงสุด และแสดงพฤติกรรมการณ์คุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ต่ำสุด

ตาราง 4.30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการบริโภคของผู้เรียน
ในระดับชั้น ป.5-6

พฤติกรรมการบริโภค	$\bar{X}$	S.D
1. การเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ	2.297	0.248
2. การจัดการด้านทรัพยากร	2.053	0.242
3. การคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์	2.030	0.308
รวม	2.102	0.155

จากตาราง 4.30 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.5-6 มีค่าเฉลี่ยในการแสดงพฤติกรรมด้าน
การเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการสูงกว่า พฤติกรรมในหมวดอื่น ค่าเฉลี่ยในการแสดงพฤติ
กรรมการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ต่ำกว่า พฤติกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการแสดงพฤติ
กรรมของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น ป.3-4

1.5 สรุปสภาพปัญหาและความต้องการซึ่งเป็นรากฐานในการกำหนดหลักสูตร
จากการศึกษาข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยสรุปสภาพปัญหาและความต้องการ
ของผู้เรียนและสังคมได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. การเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ

1.1 มีสินค้าและบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ผู้บริโภคในฐานะที่จะ
ต้องตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลา

1.2 ไม่รู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าและบริการ ผู้บริโภคจึงตก
เป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อและหลอกลวง ใช้วิธีลองถูกลองผิดในการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้า
และบริการทำให้เสียทรัพย์ เสียเวลา และอาจได้รับอันตรายในการบริโภค

1.3 ถูกกระตุ้นด้วยโฆษณาและการส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้
ให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการที่ไม่จำเป็นและการเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม
กับวัฒนธรรมและฐานะทางเศรษฐกิจ

1.4 สินค้าและบริการไม่ได้มาตรฐานทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายและเสีย
เปรียบในด้านราคา

1.5 แหล่งจำหน่ายสินค้าในเมืองมีการขยายตัวกว้างขวางและมีลักษณะ
แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้ยังมีการนำวิธีการซื้อ-ขาย รูปแบบต่าง ๆ มาเสนอแก่ลูกค้าทำให้
ผู้บริโภคถูกชักนำให้ซื้อสินค้าได้ง่าย

2. การจัดการกับทรัพยากร

2.1 ผู้ที่อาศัยในชุมชนเมืองนั้นส่วนใหญ่อาศัยรายได้จากค่าจ้างเพื่อการ
ยังชีพ การรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในเมือง อย่างไรก็ตาม
พบว่าในเมืองมีปัญหานี้สิน ซึ่งเป็นหนี้ที่กู้ยืมมาเพื่อการบริโภคมากกว่าการลงทุน

2.2 เด็กในช่วงวัยเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์มากกว่า
การทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์

2.3 ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและใช้อย่างฟุ่มเฟือย ก่อให้เกิดผล
กระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

2.4 สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เกิดมลภาวะต่าง ๆ เช่น น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ เนื่องจากการเขของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการบริโภค

3. การคุ้มครองผู้บริโภค

3.1 ผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ คือ

- ได้รับอันตรายจากการใช้สินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ปลอดภัย

- โฆษณาและฉลากสินค้าไม่ได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ

สำหรับการตัดสินใจ

- ไม่มีอิสระในการเลือกสินค้าและบริการ เพราะมีการผูกขาด

ด้านการผลิต การจำหน่าย และการเผยแพร่สินค้าและบริการในลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

- ไม่ได้รับการชดเชยและตอบแทนความเสียหายและผลประโยชน์ที่

สูญเสียไป เมื่อประสบปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการใช้สินค้าและบริการ

3.2 ผู้บริโภคขาดการรวมกลุ่มเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของตนในระบบ

เศรษฐกิจ กลุ่มผลประโยชน์ของผู้บริโภคที่มีอยู่ยังมีจำนวนน้อยและไม่เข้มแข็ง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา

2.1 ผลการยกร่างหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูลจากการศึกษาลักษณะองค์ประกอบของหลักสูตรบริโภคศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ข้อมูลทางสังคม และข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน มาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรบริโภคศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเอกสารที่ยกร่างขึ้นประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

เฉพาะ

3) เนื้อหาและความคิดรวบยอดของหลักสูตรบริโภคศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ช่วงชั้น คือ ป.1-2, ป.3-4 และ ป.5-6

- 4) ข้อเสนอแนะการนำหลักสูตรไปใช้
- 5) ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ข้อเสนอแนะในการวัดผลการเรียนการสอน

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

1) หลักการและเหตุผล

กล่าวถึง ผลกระทบจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ในช่วงเวลาที่ผ่านมาสามทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่กำลังจะก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ผู้ที่อาศัยในชุมชน เมืองมีวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบสังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้บทบาทในฐานะผู้บริโภคของผู้อาศัยในชุมชนเมืองมีความสำคัญมากขึ้น จากการศึกษาสภาพปัญหาของผู้บริโภคในปัจจุบัน สรุปได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ พบว่า มีสินค้าที่เกิดขึ้นมากมาย ผู้บริโภคประสบความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ เพราะไม่รู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้า ถูกกระตุ้นจากการโฆษณาและการส่งเสริมการขายให้เกิดความต้องการซื้อ ซึ่งสร้างค่านิยมหุ่บเหิวย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคแบบตะวันตก ผู้บริโภคประสบปัญหาสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ปลอดภัย และมีราคาที่ไม่เป็นธรรม

2. ด้านการจัดการกับทรัพยากร พบว่า สังคมไทยมีการใช้จ่ายทรัพยากร ทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศที่น่าวิตก เช่น ปัญหาการเป็นหนี้สินของครัวเรือนที่อาศัยอยู่เขต กรุงเทพมหานครมีถึงร้อยละ 32 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้กู้เพื่อการบริโภค การเกิดอุทกภัยที่ภาคใต้ อันเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า เหล่านี้ย่อมสะท้อนปัญหาความด้อยประสิทธิภาพและความไม่ตระหนัก ในด้านการจัดการกับทรัพยากร

3. ด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคในสังคมไทยยังคงถูกละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ ได้แก่ การไม่ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าและบริการ การไม่ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องเป็นจริงจากฉลากและโฆษณา การไม่ได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น สภาพเช่นนี้เนื่องจาก การที่ผู้บริโภคขาดการรวมกลุ่ม ไม่ตระหนักในสิทธิและบทบาทของตนในระบบเศรษฐกิจ

จากสภาพปัญหาของผู้บริโภคดังกล่าว จำเป็นต้องแก้ไขด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษาแก่ประชาชนทุกคน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อการปลูกฝังให้เป็นผู้บริโภคที่ดี

2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในรูปจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้บริโภคที่มีความรอบรู้ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ โดยสามารถตัดสินใจในการซื้อสินค้า และการใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการด้านการเงินและการใช้ทรัพยากรของส่วนบุคคลและส่วนรวมเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีความตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบของคนที่ต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพิทักษ์สิทธิและแก้ไขปัญหาของตนและชุมชน

จุดมุ่งหมายเฉพาะ กำหนดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากสภาพและปัญหาของสังคมและผู้เรียนที่สรุปได้ 3 ด้าน แล้ววิเคราะห์ว่า สภาพและปัญหา ดังกล่าว ผู้บริโภคจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในเรื่องใดบ้าง ผลการวิเคราะห์สามารถนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ ได้ 17 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการที่สอดคล้องกับบทบาทในฐานะผู้บริโภคในแต่ละช่วงวัย
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการแสวงหาและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ
3. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการโฆษณาและการส่งเสริมการขายและตระหนักถึงอิทธิพลของการโฆษณาและการส่งเสริมการขายที่มีต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภค
4. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกำหนดลักษณะและคุณภาพของสินค้าชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ
5. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทดสอบสินค้าและบริการ

6. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายของสินค้าและวิธีการซื้อขายในสภาพปัจจุบัน
7. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและคุณค่าของเงินในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
8. เพื่อให้สามารถจัดการด้านการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรู้จักการทำงานหารายได้ การวางแผนใช้จ่าย การเก็บออม การเพิ่มพูนทรัพย์ที่มีอยู่ด้วยวิธีที่มีความมั่นคงและการแก้ปัญหาหนี้สิน
9. เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานอาชีพ เพื่อเป็นแหล่งของรายได้และสามารถประหยัดเงินตราโดยการประดิษฐ์และซ่อมแซมสิ่งของ เครื่องใช้ที่ต้องการได้
10. เพื่อเสริมสร้างทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นของส่วนบุคคลและส่วนรวมอย่างประหยัดและได้ประโยชน์คุ้มค่า
11. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของเวลาและใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ
12. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีความรู้สึกรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
13. ตระหนักถึงผลกระทบของพฤติกรรมกรบบริโภคนิยมที่มีต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม
14. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจ
15. เพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของตนที่มีต่อการพิทักษ์รักษาสีทธิประโยชน์ของผู้บริโภคโดยสามารถเลือกแนวทางการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเมื่อถูกละเมิดสิทธิ
16. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริโภคและกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค
17. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของการรวมกลุ่มของผู้บริโภคและส่งเสริมทักษะการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของผู้บริโภค

3) เนื้อหาความคิดรวบยอด

เนื้อหาในหลักสูตรบริโศศึกษาในระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 4

หัวข้อ คือ

- 1) ผู้บริโศในระบบเศรษฐกิจ
- 2) การตัดสินใจของผู้บริโศ
- 3) การจัดการกับทรัพยากร
- 4) การคุ้มครองผู้บริโศ

4) ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

4.1 การจัดทำแผนการสอนบูรณาการ กล่าวถึงการบูรณาการประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรบริโศศึกษาเข้าไปในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรประถมศึกษา โดยเสนอแนวทางการบูรณาการไว้ 3 วิธี คือ

- 1) การปรับ
- 2) การแทนที่
- 3) การเพิ่ม

จากนั้นเสนอแนะแนวทางการบูรณาการบริโศศึกษาเข้าไปในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะขอนำมากล่าวพอเป็นสังเขป ดังนี้

ก. กลุ่มทักษะ

ภาษาไทย ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาของหลักสูตรบริโศศึกษาและปัญหาต่าง ๆ ในด้านการบริโศที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มาเป็นสื่อกลางในการฝึกทักษะทางภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแสดง โดยการเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะตามจุดมุ่งหมาย และมีเนื้อหาของหลักสูตรบริโศศึกษาและปัญหาต่าง ๆ ในด้านการบริโศสอดแทรกอยู่

คณิตศาสตร์ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา เช่น จำนวนนับ การคิดคำนวณ การชั่ง การตวง การวัด การหาปริมาตร ตลอดจนการดูเวลา เป็นความรู้และทักษะสำหรับผู้บริโศใช้เป็นเครื่องมือ แสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ เพื่อใช้ในการตัดสินใจก่อนซื้อ ผู้สอนจึงสามารถสอดแทรกเนื้อหาและความคิดรวบยอดทางบริโศศึกษาเข้าไปในช่วงของการฝึกฝนทักษะความรู้ทางคณิตศาสตร์ ภายหลังจากที่ได้เรียนรู้หลักการดังกล่าวแล้ว

ข. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียนในกลุ่มนี้ประกอบด้วยปัญหาและความต้องการของคนไทยในด้านต่าง ๆ โดยบูรณาการความรู้ทั้งหมดแล้วจัดเป็นหน่วยความรู้ ได้ 12 หน่วย ในการบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษาเข้าไปในกลุ่มประสบการณ์นี้ ทำได้โดยการสอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรบริโภคนศึกษาเข้าไปในหน่วยที่ 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 11 และ 12 ดังนี้

หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต สามารถสอดแทรกเรื่อง กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าและบริการ เช่น การเลือกซื้ออาหาร ยา และบริการทางสุขภาพ

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน สามารถสอดแทรกเรื่อง การตัดสินใจเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าและบริการ การจัดการด้านทรัพยากร การจัดการด้านเวลา

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา สามารถสอดแทรกเรื่อง การใช้บริการของโรงเรียนและชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

หน่วยที่ 5 การหามาหากิน สามารถสอดแทรกเรื่อง การผลิต การบริโภค การจำหน่ายสินค้าและบริการ

หน่วยที่ 6 พลังงานและสารเคมี สามารถสอดแทรกเรื่อง การตัดสินใจเลือกซื้อเลือกใช้สารเคมีต่าง ๆ

หน่วยที่ 9 การสื่อสารและการคมนาคม สามารถสอดแทรกเรื่อง การตัดสินใจเลือกใช้บริการสื่อสารและการคมนาคม

หน่วยที่ 10 ประชากรศึกษา สามารถสอดแทรกปัญหาของผู้บริโภคอันเกิดจากการเพิ่มของประชากร เช่น ปัญหาการผลิต และการกระจายสินค้าและบริการไปยังผู้บริโภค ปัญหาการเพิ่มของสิ่งปฏิกูลซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

หน่วยที่ 11 การเมืองและการปกครอง สามารถสอดแทรกเรื่อง สิทธิและความรับผิดชอบของผู้บริโภค กฎหมายที่ผู้บริโภคควรทราบ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริโภค และการรวมกลุ่มของผู้บริโภค

หน่วยที่ 12 ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ สามารถนำปัญหาของผู้บริโภคที่ปรากฏเป็นข่าวมาสอนในชั้นเรียน เช่น ปัญหาด้านความปลอดภัยของผู้บริโภค ปัญหาด้านราคาของสินค้า ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับการสอนเรื่องวันสำคัญ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ได้แก่ วันคุ้มครองผู้บริโภค วันสิ่งแวดล้อม วันอาหารโลก

ค. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เป็นกลุ่มที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในตัวผู้เรียนตามแนวทางอันพึงประสงค์ โดยประสบการณ์ที่จัดในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย จริยธรรม ศิลปศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ พลศึกษาและกิจกรรมสร้างนิสัย ดังนี้

จริยศึกษา เนื้อหาของจริยศึกษา คือคุณธรรม 30 ประการที่ต้อง การปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำเอาสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารมาเป็นสื่อในการฝึกคุณธรรมเหล่านั้น คุณธรรมที่เหมาะสมในการสอดแทรกเนื้อหาบริเวณศึกษา ได้แก่ การรู้จักความพอดี การไม่หลงและเสเพลสิ่งเสเพลคิดให้โทษ ความเป็นผู้มีเหตุผล ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน

ศิลปศึกษา ผู้สอนศิลปศึกษาสามารถสอดแทรกเนื้อหาบริเวณศึกษาเข้าไปในการสอนศิลปศึกษา โดยใช้เนื้อหาของบริเวณศึกษาเป็นสื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดหรือแสดงออกทางกิจกรรมศิลปศึกษา

ดนตรีและนาฏศิลป์ ผู้สอนสามารถบูรณาการหลักสูตรบริเวณศึกษาในการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ เช่นเดียวกับศิลปศึกษาโดยให้ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะในการดนตรีและนาฏศิลป์ ฝึกแต่งเนื้อร้อง ทำนองเพลง สร้างท่าเต้น ท่าพ้องรำ หรือแต่งบทละครที่สอดแทรกเนื้อหาของบริเวณศึกษา

กิจกรรมสร้างนิสัย กิจกรรมที่นำมาสอนเพื่อสร้างนิสัยนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลายลักษณะ ผู้สอนสามารถเลือกจัดตามสภาพและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องการแก้ไข การจัดการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มนี้เปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถบูรณาการหลักสูตรบริเวณศึกษาได้ค่อนข้างกว้างขวาง กิจกรรมในหลักสูตรบริเวณศึกษาที่น่าจะจัดไว้ในประสบการณ์กลุ่มนี้ คือ การรวมกลุ่มของผู้บริหาร ซึ่งอาจจะจัดในรูปของชมรม ชุมมุนผู้บริหาร สหกรณ์ผู้บริหาร นอกจากนี้ยังอาจจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนของผู้บริหาร การจัดศึกษานอกสถานที่ และการจัดกิจกรรมเข้าร่วมเคลื่อนไหวปัญหาทางสังคม เช่น การรณรงค์รักษาความสะอาด การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ การรณรงค์ให้ใช้สินค้าไทย การรณรงค์ให้ประหยัดไฟฟ้า เป็นต้น

ง. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาในกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ งานบ้าน งานเกษตร และงานประดิษฐ์และงานช่าง ในแต่ละงานสามารถบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ได้ ดังนี้

งานบ้าน สามารถบูรณาการความคิดรวบยอดในเรื่องต่อไปนี้

1) กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้า โดยสอดแทรกเข้าไปในการสอนเรื่อง การเลือกซื้อเครื่องตกแต่งบ้าน การเลือกซื้ออาหารและภาชนะบรรจุอาหาร การเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

2) การประหยัดทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยสอดแทรกเข้าไปในเรื่อง การรู้จักซ่อมแซมตัดแปลงของใช้ที่เก่าหรือชำรุดให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การถนอมอาหาร หลักการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การรู้จักแบ่งเบาภาระของครอบครัว

งานเกษตร สามารถบูรณาการความคิดรวบยอดในเรื่องต่อไปนี้

1) การประหยัดทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยสอดแทรกเข้าไปในการสอนเรื่อง การรู้จักบำรุงรักษาและเก็บข้าวของเครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร การรู้จักใช้กากเหลือจากการเกษตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2) การคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร และสิทธิในด้านความปลอดภัย โดยสอดแทรกในการสอนเรื่อง การใช้ยาฆ่าแมลง

งานประดิษฐ์และงานช่าง สามารถบูรณาการความคิดรวบยอดเรื่อง การจัดการด้านทรัพยากร โดยสอดแทรกเข้าไปในการสอนเรื่อง การใช้ทักษะพื้นฐานในการทำงานประดิษฐ์และงานช่าง ในการผลิตเครื่องใช้ ของเล่นที่ต้องการโดยไม่ต้องซื้อ การใช้เวลาว่างทำงานที่เป็นประโยชน์ การนำวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์และตกแต่งให้เป็นเครื่องใช้โดยไม่ต้องทิ้ง

4.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

เป็นการเสนอแนะโครงการพิเศษต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถจัดขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ โครงการพิเศษที่เสนอแนะนี้ ได้แก่ โครงการอาหารกลางวันและโครงการสวนครัว โครงการสหกรณ์ผู้บริโภค โครงการวิทยุในโรงเรียน

โครงการตลาดนัดโรงเรียน ชมรมผู้บริหาร โครงการส่งเสริมสุขภาพ และโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อผู้บริหาร

5) ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

กล่าวถึง องค์ประกอบที่ผู้สอนควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. บทบาทของครู ครูในฐานะของผู้ใช้หลักสูตรเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน

บทบาทของครูในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

- ก) เป็นผู้วางแผนการสอน
- ข) เป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน
- ค) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
- ง) เป็นผู้สร้างแรงจูงใจ
- จ) เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแนวให้เกิดการเรียนรู้
- ฉ) เป็นผู้ประเมินผลการเรียน

2. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เกิดขึ้นได้โดย

- ก) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- ข) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน
- ค) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จ
- ง) การสอนอย่างเป็นขั้นตอน

3. การใช้สื่อการสอน คือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและประหยัดเวลา สิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนหลักสูตรบริโภคศึกษา ได้แก่ โครงการต่าง ๆ ฉลากของสินค้าต่าง ๆ ภาชนะบรรจุสินค้าต่าง ๆ ข่าวในหนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ จุลสาร แผ่นพับใบปลิว เกมส์ สถานการณ์จำลอง เพลง เป็นต้น แหล่งของวัสดุการสอนเหล่านี้ นอกจากหาได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ ชื้อผลิตขึ้นเองแล้ว ยังสามารถขอจากหน่วยงาน องค์การของภาครัฐและเอกชน ซึ่งรับผิดชอบในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

4. การสอน ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ รูปแบบให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร วิธีการสอนที่เหมาะสมในการสอนหลักสูตรบริโภคศึกษา ซึ่งนำมา กล่าว ได้แก่ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การทดสอบผลิตภัณฑ์

การศึกษานอกสถานที่ โครงการสำรวจ

6) ข้อเสนอแนะในการวัดผลการเรียนการสอน

กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวัดผลการเรียนการสอน เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะ และทัศนคติเกี่ยวกับบริโศคศึกษา

เครื่องมือในการวัดผล ผู้สอนอาจเลือกเครื่องมือวัดผลได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด เช่น

- การทดสอบด้วยข้อเขียน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของผู้เรียน เครื่องมือทดสอบด้วยข้อเขียน อาจสร้างได้หลายลักษณะ อาทิ แบบเติมคำ แบบเลือก-ตอบ แบบกาถูกผิด แบบปลายเปิด

- การสัมภาษณ์ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้เรียน

- การสังเกต เพื่อวัดการแสดงออกของพฤติกรรมด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริโศค

- การตรวจผลงานปฏิบัติ เป็นการวัดการนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ปฏิบัติตลอดจนทักษะการปฏิบัติต่าง ๆ

ระยะเวลาของการวัด ควรทำอย่างสม่ำเสมอภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามที่ต้องการหรือไม่ ข้อมูลจากการวัดผลจะเป็นประโยชน์ในการสอนซ่อมเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดผลอีกลักษณะหนึ่งวัดผลเพื่อประเมินผู้เรียนจะวัดในตอนปลายภาค หรือปลายปี การวัดผลในลักษณะนี้มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพสำหรับนำผลการวัดมาเปรียบเทียบเพื่อจัดระดับคุณค่าของสิ่งที่วัด

2.2 ผลการประเมินเอกสารหลักสูตรบริโศคศึกษาระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรบริโศคศึกษา ระดับประถมศึกษาที่ยกร่างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประเมิน ผลการประเมินเอกสารหลักสูตรดังปรากฏในตาราง 4.31

ตาราง 4.31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของหัวข้อต่าง ๆ ในเอกสารหลักสูตร
 บริโศศศึกษาระดับประถมศึกษา

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
หลักการและเหตุผล	4.286	0.647	มาก
จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร	4.607	0.557	มากที่สุด
จุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตร	4.200	0.709	มาก
จุดประสงค์การเรียนรู้	4.267	0.573	มาก
สาระของหลักสูตร	4.184	0.628	มาก
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้	4.119	0.586	มาก
ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน	4.082	0.601	มาก
ข้อเสนอแนะในการวัดผลการเรียนการสอน	3.944	0.621	มาก

จากตาราง 4.31 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าทุกหัวข้อในเอกสารหลักสูตรบริโศศศึกษา มีความเหมาะสมมากและมากที่สุด

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อหัวข้อต่าง ๆ ในเอกสารหลักสูตรบริโศศศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้
สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

1) ข้อเสนอแนะในส่วนหลักการและเหตุผล ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้

- ในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในลักษณะที่มาและความสำคัญของปัญหาได้ชัดเจน แต่ในแง่ของหลักการยังเขียนคลุม ๆ ไว้ ไม่ได้แสดงชัดเจนว่า หลักสูตรบริโศศศึกษาคืออะไร จึงน่าจะใช้หัวข้อว่า "ความเป็นมาของปัญหา" แต่ถ้าจะใช้ "หลักการและเหตุผล" ควรเสนอให้ชัดเจน

- น่าจะมีการนำเสนอสภาพของหลักสูตรบริโศศศึกษาในปัจจุบันว่า เป็นอย่างไร
- ควรพูดถึงเรื่องความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาให้มาก

กว่านี้ เพื่อให้มองเห็นว่า ถ้าจัดเข้าไว้ในระบบการศึกษาในหลักสูตรแล้วจะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร

2) ข้อเสนอแนะในส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

2.1) ในด้านจุดมุ่งหมายทั่วไป ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมและชัดเจนดีแล้ว

2.2) ในด้านจุดมุ่งหมายเฉพาะ มีความเห็นว่า มีมากข้อเกินไปบางข้อเขียนไว้

กว้างเกินไป บางข้อซ้ำซ้อน ควรมีการปรับให้มีจำนวนน้อยลง ดังรายละเอียด ดังนี้

- ข้อ 10, ข้อ 12 เขียนไว้กว้างเกินไป ไม่ทราบว่าจะวัดได้อย่างไร
- ข้อ 1 และข้อ 4 ซ้ำซ้อนกัน
- ข้อ 4 และข้อ 5 มีความหมายคล้ายคลึงกัน
- ข้อ 10 11 และ 12 ความหมายเหมือนกันแต่เน้นกันคนละด้านเท่า

นั้น คือ ข้อ 10, 11 เน้นเจตคติ ส่วนข้อ 12 เน้นความรู้

2.3) ในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ค่อนข้างมากในแต่ละระดับชั้น และบางหัวข้อยากเกินไปไม่เหมาะสมกับระดับชั้น

3) ข้อเสนอแนะในส่วนสาระเนื้อหา/ความคิดรวบยอดของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าบางเรื่องยากและมีรายละเอียดมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับระดับชั้น และควรเพิ่มเติมเนื้อหาในบางระดับ เช่น

- การซื้อขายเงินสด-เงินก่อน การคำนวณดอกเบี้ย ยากเกินไปสำหรับระดับ ป.3-ป.4 น่าจะเป็นระดับ ป.5-ป.6
- เรื่องการเพิ่มพูนทรัพย์สิน สินเชื่อ สูงเกินไปสำหรับชั้นประถมน่าจะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่
- น่าจะมีเรื่องการเลือกเครื่องคั่งง่าย ๆ ในระดับ ป.1-ป.2 ด้วยเพราะเด็กวัยนี้มักจะเริ่มติดน้ำอัดลม

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้ทบทวนวิธีการเขียนความคิดรวบยอดเนื่องจากในบางหัวข้ออ่านแล้วไม่ใช่ว่าความคิดรวบยอด เช่นคำว่า "ผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจ ของชั้น ป.1-ป.2 และ ป.3-ป.4

4) ข้อเสนอแนะในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความเห็นและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

- น่าจะนำเสนอการบูรณาการโดยวิธียึดเอาโครงสร้างหลักสูตรที่เสนอมานำ สามารถไปบูรณาการในหลักสูตรปัจจุบันที่ตรงไหน อย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพชัดเจนว่า หลักสูตรบริโภคนศาสตร์ที่เสนอนั้นอยู่ตรงส่วนไหนของหลักสูตรบ้าง และเป็นการประกันว่า ไม่มีส่วนใด ส่วนหนึ่งถูกละเลยตกหล่นไป

- น่าจะมีตัวอย่างแผนการสอนสัก 1 แผน ซึ่งเสนอสื่อ การใช้สื่อการเรียน และการประเมินผล ที่ชัดเจนกว่านี้

5) ข้อเสนอแนะในส่วนของการจัดการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความคิดเห็นที่น่าสนใจ โดยเห็นว่า ผู้วิจัยได้เสนอนะกกิจกรรมที่น่าสนใจ ซึ่งถ้าเสนอให้ละเอียดมากขึ้นก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้นอีก แต่ก็เห็นว่า มีข้อจำกัดที่เอกสารฉบับนี้ไม่ควรหนีเกินไป ดังนั้นจึงน่าจะแยกเป็น เอกสารประกอบหลักสูตรหรือคู่มือหลักสูตร ต่างหาก นอกจากนั้นยังเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนควรรให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงให้มาก เนื่องจากเรื่องเกี่ยวกับการบริโภคมีอยู่มากในการดำเนินชีวิตประจำวัน และในการนำหลักสูตรไปใช้ต้องอบรมทำความเข้าใจกับครูผู้สอนให้เข้าใจวัตถุประสงค์ แนวคิด เนื้อหาและการจัดกิจกรรม ของบริโภคนศาสตร์ให้ต้องแท้ เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูผู้สอนจึงต้องตื่นตัวติดตามความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้สามารถพัฒนาเนื้อหาให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ

6) ข้อเสนอแนะในส่วนของการวัดผลการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้

- การประเมินควรเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นประการสำคัญ
- เสนอแนะการประเมินทางด้านทัศนคติของผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องหน้าที่

และความรับผิดชอบต่อสังคม

- ควรขยายรายละเอียดให้มากขึ้น ข้อเสนอแนะที่ให้กว้างและน้อยเกินไปสำหรับ

ครูทั่วไป

2.3 ผลการปรับปรุงเอกสารหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ระดับประถมศึกษา

จากข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเอกสารหลักสูตร ในแต่ละหัวข้อของเอกสารหลักสูตร ดังนี้คือ

1) หลักการและเหตุผล

ผู้วิจัยเปลี่ยนชื่อหัวข้อเดิม "หลักการและเหตุผล" เป็น ความเป็นมาของหลักสูตรโดยได้เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพของหลักสูตรบริโภคศึกษาในปัจจุบันและความสำคัญของหลักสูตรบริโภคศึกษาที่ยกว้างขึ้นใหม่ นอกจากนี้ได้เพิ่มเติมหัวข้อ "หลักการของหลักสูตร" โดยเขียนใหม่ให้ชัดเจนขึ้น

2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยเปลี่ยนคำว่า จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตร เป็นคำว่า จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรและได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1) จุดประสงค์ทั่วไป ผู้วิจัยคงไว้ทั้งหมดมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2.2) จุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้มีจำนวนข้อน้อยลงโดยนำจุดประสงค์ข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าซ้ำซ้อนกันหรือคล้ายคลึงกันมารวมกัน และเขียนใหม่ให้ครอบคลุม จุดประสงค์ข้อที่ปรับปรุงในลักษณะนี้ ได้แก่ ข้อ 1 และข้อ 4 / ข้อ 2 และข้อ 5 ข้อ 10, 11 และ 12 สำหรับจุดประสงค์เฉพาะข้อ 9 ผู้วิจัยตัดทิ้งไปโดยพิจารณาเห็นว่าประสบการณ์ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพสามารถตอบสนองจุดประสงค์เฉพาะในข้อนี้ได้อยู่แล้ว

2.3) จุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงความคู่ไปกับส่วนที่เป็นเนื้อหา และความคิดรวบยอดของหลักสูตร โดยได้ตัดจุดประสงค์การเรียนรู้บางข้อที่ยากเกินไปออก และปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้อ่านได้ง่ายขึ้น

3) สาระของหลักสูตร (เนื้อหาและความคิดรวบยอด)

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงสาระของหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- เพิ่มหัวข้อเรื่อง การเลือกเครื่องมือ ในระดับชั้น ป.1-2
- นำหัวข้อเรื่อง วิธีการซื้อขายสินค้า ซึ่งกำหนดให้เรียนในระดับชั้น ป.3-4

ไปไว้ในระดับชั้น ป.5-6

- ปรับปรุงเนื้อหาในหัวข้อ "การทำให้ทรัพย์สินเพิ่มพูน" "การไม่เป็นหนี้สิน"

และ "การสร้างความมั่นคงทางการเงิน" ในระดับชั้น ป.5-6 ให้มีเนื้อหาที่ง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น

4) ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าการเสนอแนะการนำหลักสูตรไปใช้ที่ผู้วิจัยได้เขียนไว้มีความชัดเจนและเหมาะสมดีแล้วสำหรับที่จะบรรจุในเอกสารหลักสูตรบริโศศศึกษาจึงมิได้แก้ไข สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องการให้มีการนำเสนอการบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษาเข้าไปในหลักสูตรประถมศึกษาอย่างละเอียดชัดเจน ตลอดจนนำเสนอแผนการสอนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นรายละเอียดที่ควรใส่ไว้ในแผนการสอนหรือคู่มือครู มิใช่ในเอกสารหลักสูตรที่ยกกว้างขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการในชั้นของการเสนอแนวทางการบูรณาการและการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งปรากฏในภาคผนวกของเอกสารการศึกษานี้ด้วย

5) ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ในการพัฒนาแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษา

6) ข้อเสนอแนะในการวัดผลการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลในด้านความรู้ พฤติกรรมการบริโศศ และทัศนคติ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การสอน

จากการศึกษาแผนการสอนของกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-ป.6 พบว่ามีแผนการสอนที่สามารถบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษา โดยวิธีการปรับกิจกรรม โดยวิธีการแทนที่ และโดยวิธีการเพิ่ม ดังแสดงรายละเอียดไว้ในเรื่องแนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษาในภาคผนวก ก

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษา

4.1. การสร้างแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา

ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา สำหรับนำไปใช้ในการทดลอง จำนวน 18 แผน แยกเป็น

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มทักษะภาษาไทย โดยวิธีการปรับกิจกรรม จำนวน 5 แผน

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ โดยวิธีการปรับกิจกรรม จำนวน 1 แผน

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยวิธีการปรับกิจกรรม 1 แผน การแทนที่ 3 แผน และการเพิ่ม 2 แผน

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (จริยศึกษา) โดยวิธีการปรับกิจกรรม จำนวน 4 แผน

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ศิลปศึกษา) โดยวิธีการปรับกิจกรรม จำนวน 1 แผน

แผนการสอนที่บูรณาการในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน) โดยวิธีการปรับกิจกรรมจำนวน 1 แผน

แนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษาเข้าไปในแผนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แสดงไว้ในตาราง 4.32 และรายละเอียดของแผนการสอนได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข.

ตาราง 4.32 แสดงการบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษาในแผนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
ในระดับชั้น ป.5 ในช่วงภาคการศึกษาที่ 1

กลุ่มประสบการณ์	แผนการสอนที่บูรณาการ	ลักษณะการบูรณาการ	แนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา
กลุ่มทักษะ - ภาษาไทย	บทที่ 3 จุดประสงค์ข้อ 1.4 ฟังและวิจารณ์ คำโฆษณาได้ 1.5 เขียนคำโฆษณาได้	การปรับ กิจกรรม	รวบรวมโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ วารสาร และนิตยสารต่าง ๆ มาให้วิเคราะห์เนื้อหาและความเชื่อถือได้ สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนฝึกเขียนโฆษณา
	บทที่ 4 จุดประสงค์ข้อ 1.3 ฟังและวิพากษ์ วิจารณ์ข่าวที่น่าสนใจใน ชีวิตประจำวัน	การปรับ กิจกรรม	นำข่าวเกี่ยวกับผู้บริโภคมาให้นักเรียนอ่าน เพื่อฝึกทักษะการอ่าน การฟัง การวิเคราะห์ เนื้อหาข่าว และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ ข่าว ช่วยให้นักเรียนมีความรอบรู้ข่าวสารผู้ บริโภคและตระหนักในปัญหาของผู้บริโภค
	บทที่ 8 จุดประสงค์ข้อ 1.3 แสดงความคิดเห็น จากการฟังข่าวที่น่าสนใจ ได้ (เรื่องที่สอดคล้องกับ เนื้อหาที่เรียนในบทเรียน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม)	การปรับ กิจกรรม	นำข่าวหรือบทความที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาให้ นักเรียนอ่านเพื่อฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิด เห็นในเรื่องที่อ่าน ทั้งโดยการพูดแสดงความคิด เห็น และการเขียนแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ให้นักเรียนฝึกพูดและเขียนเพื่อ โน้มน้าวให้ผู้อื่นร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรม ชาติ และสิ่งแวดล้อม

กลุ่มประสบการณ์	แผนการสอนที่บูรณาการ	ลักษณะการบูรณาการ	แนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโภครศึกษา
คณิตศาสตร์	<p>บทที่ 9 จุดประสงค์ข้อ 1.7 กรอกแบบรายการ โทรเลขได้</p> <p>บทที่ 10 จุดประสงค์ข้อ 1.8 กรอกแบบธนาคารได้</p> <p>บทที่ 4 จุดประสงค์ข้อ 6. เมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับหศนิยมไม่เกินสองตำแหน่งให้สามารถหาค่าตอบได้</p>	<p>การแทนที่ (3 คาบ)</p> <p>การแทนที่ (3 คาบ)</p> <p>การปรับกิจกรรม</p>	<p>นำเนื้อหา เรื่องการใช้บริการสื่อสารทางโทรเลขมาสอนแทนที่</p> <p>นำเนื้อหา เรื่อง การใช้บริการฝากส่งเงินทางไปรษณีย์ธนาคาร และตัวแลกเงินมาแทนที่หลักสูตรเดิม</p> <p>จำลองร้านค้า สมมติให้นักเรียนเป็นผู้ซื้อและผู้ขาย ให้นักเรียนฝึกการคิดราคาสินค้า เงินทอน ก่าไร ฝึกให้รู้จักการสำรวจราคาการเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ</p>
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	หน่วยที่ 1. สิ่งมีชีวิต เรื่อง สุขภาพของผู้บริโภค (12 คาบ)	แทนที่(9 คาบ) เพิ่ม (6 คาบ)	แทนที่ด้วยแผนการสอนเรื่องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร และเพิ่มแผนการสอนเรื่องการใช้ยา

กลุ่มประสบการณ์	แผนการสอนที่บูรณาการ	ลักษณะการบูรณาการ	แนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจริยศึกษา	หน่วยที่ 2. ชีวิตในบ้าน เรื่องที่ 3 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (17 คาบ)	การแทนที่ (6 คาบ)	แทนที่ด้วยแผนการสอนเรื่อง การใช้เวลา
	หน่วยที่ 3 การบริโภค (9 คาบ)	แทนที่ (6 คาบ) เพิ่ม (6 คาบ)	แทนที่ด้วยแผนการสอนเรื่อง การบริโภค เพิ่มแผนการสอนเรื่อง การจัดหางบประมาณ
	หน่วยที่ 4 การรวมกลุ่มและสหกรณ์ (9 คาบ)	การปรับกิจกรรม (3 คาบ)	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักใน ความสำคัญของการรวมกลุ่มผู้บริโภคเพื่อแก้ ปัญหาในด้านราคาของสินค้า การประหยัด ทรัพยากร เช่น การรวมเงินกันซื้อวัสดุ ศึกษาใช้ร่วมกันในการเรียนวิชางานประดิษฐ์ เป็นต้น
	แทนที่ 1 ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	การปรับ กิจกรรม (3 คาบ)	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับ ผิดชอบต่อการให้บริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ ภายในโรงเรียน
	แทนที่ 4 เราอยู่คนเดียว ในโลกไม่ได้	การปรับ กิจกรรม (3 คาบ)	สอดแทรกเนื้อหาให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ และบทบาทหน้าที่อันสัมพันธ์กันระหว่างผู้ผลิต และผู้บริโภค
แทนที่ 9 เหตุผลกับ ความยุติธรรม	การปรับ กิจกรรม (3 คาบ)	สมมติสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจในการเลือก ซื้อสินค้า ให้นักเรียนใช้เหตุผล และ พิจารณาในการตัดสินใจ	

กลุ่มประสบการณ์	แผนการสอนที่บูรณาการ	ลักษณะการบูรณาการ	แนวทางการบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษา
<p>ศิลปะศึกษา</p> <p>กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ</p>	<p>แผนที่ 10 การเป็นอยู่อย่างประหยัด</p> <p>แผนที่ 10 การเขียนถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชุมชน</p> <p>แผนการสอนที่ 1 การทำอาหารและการจัดอาหาร</p>	<p>การปรับกิจกรรม</p> <p>การปรับกิจกรรม (6 คาบ)</p> <p>การปรับกิจกรรม (12 คาบ)</p>	<p>จัดกิจกรรมที่สร้างความตระหนักและค่านิยมในเรื่องการประหยัด เช่น ยกกรณีตัวอย่างของพฤติกรรมกรบริโภคที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมความประหยัดในด้านต่าง ๆ เช่น การประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย การประหยัดทรัพยากร ให้ผู้เรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อผลดี ผลเสียของพฤติกรรมเหล่านั้น นำปัญหาวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอันเนื่องมาจากความไม่ประหยัด มาให้นักเรียนวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น</p> <p>ให้นักเรียนเขียนภาพถ่ายทอดปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษที่เกิดขึ้นในชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมมติสถานการณ์ให้นักเรียนวางแผนซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในกลุ่มในวงเงินงบประมาณที่กำหนด โดยเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าตามรายการที่กำหนด - จัดกิจกรรมสำรวจสินค้าจากอาหารตามแหล่งจำหน่ายอาหารประเภทต่าง ๆ เพื่อศึกษา ราคาของสินค้า วิธีการจัดวางสินค้า ลักษณะการจำหน่าย และคุณภาพของสินค้า จากแหล่งจำหน่ายที่แตกต่างกัน เป็นต้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษา 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลผู้เรียนด้านความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศึกษาและ

พฤติกรรมการบริโภค ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศึกษาก่อนและหลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 4.33

1.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการบริโภคก่อนและหลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 4.34

1.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับการบริโภค หลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว ดังแสดงในตาราง 4.35

1.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการบริโภค หลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว ดังแสดงในตาราง 4.36

2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนร้อยละเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตร ดังแสดงในตาราง 4.37

3. การวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบริโภคนศึกษา ดังนี้

3.1 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา ในลักษณะรวมทั้งฉบับทุกแผนการสอนที่มีการบูรณาการ ดังแสดงในตาราง 4.38 และเมื่อพิจารณารายการประเมินเป็นรายข้อของทุกแผนการสอน ดังแสดงในตาราง 4.39

3.2 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน โดยสุ่มถามกลุ่มประสบการณ์ละ 1 แผนการสอนดังแสดงในตาราง 4.40 ถึงตาราง 4.44

ตาราง 4.33 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษาก่อนและหลังการใช้หลักสูตรบริบทศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษา ลักษณะกลุ่ม	ก่อนการใช้หลักสูตร			หลังการใช้หลักสูตร			t
	$\bar{X}$	%	S.D.	$\bar{X}$	%	S.D.	
กลุ่มทดลอง	22.324	44.648	5.400	30.324	60.648	5.652	18.639
กลุ่มควบคุม	21.861	43.722	5.554	28.667	57.334	5.431	18.945
รวม	22.096	44.192	5.445	29.507	59.014	5.606	18.999

P** < .01   t.01,36 = 2.72.,   t.01,35 = 2.72

จากตาราง 4.33 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการใช้หลักสูตรบริบทศึกษาสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษาของกลุ่มทดลองเท่ากับ 22.324 และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 21.861 ภายหลังการทดลองใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับบริบทศึกษาของกลุ่มทดลองเท่ากับ 30.324 และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 28.667

ตาราง 4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการบริโภคก่อนและหลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศาสตร์ของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการบริโภค ลักษณะกลุ่ม	ก่อนการใช้หลักสูตร				หลังการใช้หลักสูตร				t
	$\bar{X}$	%	S.D.	C.V.	$\bar{X}$	%	S.D.	C.V.	
กลุ่มทดลอง	70.100	66.762	6.449	9.200	80.625	76.786	6.300	7.814	13.796*
กลุ่มควบคุม	69.795	66.471	6.828	9.783	75.077	71.502	8.657	11.531	4.392*
รวม	69.949	66.618	6.641	9.494	77.886	74.177	8.049	10.334	

P** < .01 t.01,39 = 2.71 t.01,38 = 2.71

จากตาราง 4.34 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศาสตร์สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 70.100 และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 69.795 ภายหลังการทดลองใช้หลักสูตรค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นเป็น 80.625 และกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นเป็น 75.077

ตาราง 4.35 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์หลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1	32.936	32.936	1.832
ภายในกลุ่ม	70	1258.201	17.974	
ทั้งหมด	71	1291.137		

$$F_{.05; 1,70} = 4.00$$

จากตาราง 4.35 แสดงว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ภายหลังจากใช้หลักสูตรบริโภคนศาสตร์ กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 4.36 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวด้านพฤติกรรมการบริโภคหลังการใช้หลักสูตร
 บริโภคศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1	561.029	561.029	15.461 ^{**}
ภายในกลุ่ม	76	2757.836	36.287	
ทั้งหมด	77	3318.865		

$$F_{.05; 1, 76} = 4.00 \quad F_{.01; 1, 76} = 7.08$$

จากตาราง 4.36 แสดงว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการบริโภคภายหลัง
 การใช้หลักสูตรบริโภคศึกษา กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01

ตาราง 4.37 เปรียบเทียบคะแนนร้อยละเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา ระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร

กลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	df
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ภาษาไทย	67.694	9.377	69.111	9.922	0.623	70
คณิตศาสตร์	69.139	15.972	71.028	14.739	0.522	70
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	76.583	9.827	78.023	9.909	0.619	70
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	79.861	4.244	74.083	4.297	5.740	70
กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ	70.278	6.158	70.222	6.570	0.037	70
รวมทุกกลุ่มประสบการณ์	73.982	28.097	73.181	28.686	0.473	70

$$t_{.01,70} = 2.58 \quad t_{.05,70} = 1.96$$

จากตาราง 4.37 จะเห็นว่าคะแนนร้อยละเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา ระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ
พิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ที่มีสภาพเช่นเดียวกัน ยกเว้นกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งกลุ่มทดลองมี
คะแนนเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า
กลุ่มควบคุม

ตาราง 4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์

รายชื่อแผนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
<u>กลุ่มทักษะ ภาษาไทย</u>			
1. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 3	3.7	0.458	มาก
2. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 4	3.3	0.640	ปานกลาง
3. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 8	3.9	0.300	มาก
4. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 9	3.9	0.300	มาก
5. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 10	4.0	0.0	มาก
<u>คณิตศาสตร์</u>			
1. แผนปรับกิจกรรมในบทที่ 4	3.5	0.671	มาก
<u>กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต</u>			
1. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร	3.20	0.872	ปานกลาง
2. การเลือกใช้จ่าย	3.40	0.490	ปานกลาง
3. การใช้เวลา	3.70	0.458	มาก
4. การบริโภค	3.20	0.748	ปานกลาง
5. การจัดทำงบประมาณ	2.80	0.600	ปานกลาง
6. แผนปรับกิจกรรมในเรื่อง "การรวมกลุ่มของผู้บริโภค"	4.00	0.0	มาก

รายชื่อแผนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
<u>กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย</u>			
<u>จริยศึกษา</u>			
1. แผนปฏิบัติการ "ความรับผิดชอบต่อหน้าที่"	3.80	0.60	มาก
2. แผนปฏิบัติการ "เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้"	3.60	0.490	มาก
3. แผนปฏิบัติการ "เหตุผลกับความยุติธรรม"	3.80	0.600	มาก
4. แผนปฏิบัติการ "การเป็นอยู่อย่างประหยัด"	4.00	0.00	มาก
<u>ศิลปะศึกษา</u>			
1. แผนแทนที่แผนการสอนที่ 10	-	-	-
<u>กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ</u>			
1. แผนปฏิบัติการ "การทำอาหารและการจัดอาหาร"	3.80	0.60	มาก

ตาราง 4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนิเวศศึกษาระดับประถมศึกษาในรายการประเมินแต่ละข้อ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับความเหมาะสม
1. แผนการสอนให้รายละเอียดพอเพียง	3.563	0.629	มาก
2. ให้แนวทางการแทรกบริโภคนิเวศศึกษาในหลักสูตรเพิ่มเติมได้เหมาะสม	3.750	0.661	มาก
3. การเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	3.625	0.599	มาก
4. เวลาที่กำหนดในแผนการสอนมีความเหมาะสม	3.188	0.634	ปานกลาง
5. เนื้อหาสาระดึงดูดความสนใจนักเรียน	3.688	0.583	มาก
6. การใช้แผนการสอนมีความสะดวก	3.313	0.682	ปานกลาง
7. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	3.875	0.484	มาก
8. เนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.438	0.704	ปานกลาง
9. เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	3.750	0.433	มาก
10. บทเรียนมีคุณค่ากับนักเรียน	3.875	0.331	มาก

ตาราง 4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผนการสอนบูรณาการฯ
ในกลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บทเรียนมีความน่าสนใจ	2.718	0.450	มาก
2. ฉันเข้าใจบทเรียนที่เรียนไปแล้ว	2.282	0.504	ปานกลาง
3. ฉันชอบบทเรียน	2.795	0.463	มาก
4. ฉันได้ประโยชน์จากบทเรียน	2.692	0.606	มาก
5. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน	2.564	0.590	มาก
6. บทเรียนช่วยให้ฉันมีความระมัดระวังใน การบริโภค	2.462	0.593	ปานกลาง

ตาราง 4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผนการสอนบูรณาการฯ
ในกลุ่มทักษะ ภาษาไทย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บทเรียนมีความน่าสนใจ	2.333	0.570	ปานกลาง
2. ฉันเข้าใจบทเรียนที่เรียนไปแล้ว	2.256	0.542	ปานกลาง
3. ฉันชอบบทเรียน	2.462	0.548	ปานกลาง
4. ฉันได้ประโยชน์จากบทเรียน	2.769	0.421	มาก
5. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน	2.308	0.647	ปานกลาง
6. บทเรียนช่วยให้ฉันมีความระมัดระวังใน การบริโภค	2.641	0.530	มาก

ตาราง 4.42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผนการสอนบูรณาการฯ
ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บทเรียนมีความน่าสนใจ	2.40	0.583	ปานกลาง
2. ฉันเข้าใจบทเรียนที่เรียนไปแล้ว	2.30	0.60	ปานกลาง
3. ฉันชอบบทเรียน	2.35	0.654	ปานกลาง
4. ฉันได้ประโยชน์จากบทเรียน	2.650	0.527	มาก
5. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน	2.250	0.581	ปานกลาง
6. บทเรียนช่วยให้ฉันมีความระมัดระวังใน การบริโภค	2.625	0.533	มาก

ตาราง 4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผนการสอนบูรณาการฯ
ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บทเรียนมีความน่าสนใจ	2.425	0.587	ปานกลาง
2. ฉันเข้าใจบทเรียนที่เรียนไปแล้ว	2.10	0.436	ปานกลาง
3. ฉันชอบบทเรียน	2.40	0.583	ปานกลาง
4. ฉันได้ประโยชน์จากบทเรียน	2.775	0.418	มาก
5. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน	2.025	0.651	ปานกลาง
6. บทเรียนช่วยให้ฉันมีความระมัดระวังใน การบริโภค	2.70	0.510	มาก

ตาราง 4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผนการสอนบูรณาการฯ
ในกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บทเรียนมีความน่าสนใจ	2.50	0.550	ปานกลาง
2. ฉันเข้าใจบทเรียนที่เรียนไปแล้ว	2.342	0.575	ปานกลาง
3. ฉันชอบบทเรียน	2.382	0.584	ปานกลาง
4. ฉันได้ประโยชน์จากบทเรียน	2.658	0.527	มาก
5. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน	2.237	0.626	ปานกลาง
6. บทเรียนช่วยให้ฉันมีความระมัดระวังใน การบริโภค	2.395	0.630	ปานกลาง

ตอนที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตร

5.1 ผลการประเมินผู้เรียน

จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนในกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ควบคู่ไปกับแผนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ และพฤติกรรมการบริโภค ตลอดจนผลสัมฤทธิ์การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ

5.1.1 ค่าเฉลี่ยจากผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ หลังการทดลองใช้หลักสูตรกลุ่มทดลองได้ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์ เท่ากับ ร้อยละ 60.648 ในขณะที่กลุ่มควบคุมได้ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับบริโภคนศาสตร์เท่ากับ ร้อยละ 57.334 ดังแสดงในตาราง 4.33 และ 4.35

5.1.2 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กล่าวคือ หลังการทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มทดลอง ได้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคเท่ากับ ร้อยละ 76.786 ในขณะที่กลุ่มควบคุม ได้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคเท่ากับ ร้อยละ 71.502 ดังแสดงในตาราง 4.34 และ 4.36

5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาปละภาคเรียนที่ 1 รวมทุกกลุ่มประสบการณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 4.37

จากผลการประเมินผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรบริโภคนศาสตร์อยู่ในระดับน่าพอใจ

5.2 ผลการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์

5.2.1 การประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อแผนการสอนไม่ต่ำกว่า 3.5 ผลการศึกษาพบว่า แผนการสอนที่ได้รับการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 มีจำนวน 12 แผน แผนการสอนที่ได้รับการประเมินต่ำกว่า 3.5 มีจำนวน 5 แผน ดังปรากฏในตาราง 4.38 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ซึ่งอยู่ในระดับน่าพอใจ มีจำนวนร้อยละ 76.47

เมื่อพิจารณารายการประเมินเป็นรายข้อ พบว่า รายการประเมินที่ได้คะแนนเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า 3.5 มีจำนวน 7 ข้อ รายการประเมินที่ต่ำกว่า 3.5 มี 3 ข้อ ได้แก่ รายการในข้อ 4, 6 และข้อ 8 เกี่ยวกับ เวลาที่กำหนดในแผนการสอน ความสะดวกในการใช้แผนการสอน และเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดในแผนการสอนรายละเอียดปรากฏในตาราง 4.39

5.2.2 การประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ว่าค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนไม่ต่ำกว่า 2 ผลปรากฏว่า บทเรียนที่ได้ประเมินความคิดเห็นจากผู้เรียน มีคะแนนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ดังปรากฏในตาราง 4.40 ถึง 4.44

ตอนที่ 6 ผลการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประเมินผลหลักสูตรและข้อเสนอแนะจากครูผู้สอนมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ การแก้ไขปรับปรุงแผนการสอนบูรณาการฯ นั้นผู้วิจัยได้พิจารณาแผนการสอนไปทีละแผน ตามรายการประเมินที่ครูผู้สอนได้ประเมินไว้ และจากข้อมูลการสังเกตการสอน นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับเวลาเรียนและผู้เรียนให้มากขึ้น ในภาคผนวก เพิ่มเนื้อหาความรู้สำหรับครูมากขึ้น ตลอดจนเสนอสื่อการเรียนการสอนให้ละเอียดชัดเจนขึ้นด้วยเพื่อสะดวกแก่ครูในการนำไปใช้